

SENATORI

LATVIJAS
SENĀTS

1918 – 1940

LATVIJAS REPUBLIKAS
AUGSTĀKĀ
TIESA
2008

Iededzies par Latviju!

Izdevējs Latvijas Republikas Augstākā tiesa
Brīvības bulvāris 36, Rīgā, LV-1511

Sagatavoja Augstākās tiesas Administrācija
Redaktore R. Zvejniece

Izmantotie informācijas avoti:

Tieslietu ministrijas un tiesu vēsture 1918.-1938. Sastādītāji K. Veitmanis un A. Menģelsons, 1938
Latvijas Architektūra, 1939, Nr.10/11
Latvijas Senāta senators Augusts Lēbers. Latvijas Akadēmiskā bibliotēka, sērija „Latvijas zinātnieki”, 2002
Latvijas Kara muzeja gadagrāmata, 2001
Mintauts Čakste. Publikācijas, 1994
Triju zvaigžņu gaismā. Latvijas Vēstnesis, 1997
Tieslietu Ministrijas Vēstnesis, 1921-1939
Publikācijas laikrakstos „Atpūta”, „Latvijas Vēstnesis”, „Lauku Avīze”(„Latvijas Avīze”), „Diena”,
„Latvijas Pilsonis”, žurnālā „Jurista Vārds”, biļetenā „Latvijas Zinātņu akadēmijas Vēstis”,
portālos www.saeima.lv, www.am.gov.lv, www.politika.lv, www.historia.lv
Augstākās tiesas muzeja materiāli

ISBN 978-9984-39-687-3

Iespiests SIA Dardedze Hologrāfija. Metiens 400 eks. Rīga, 2008

Katras valsts tiesām ir sava seja, kas tikai daļēji atspoguļojas tiesu iekārtas likumos un tiesu spriedumos. Tā ir tiesu garīgā seja, ko veido tie, kuri pilda tiesneša amata pienākumus šajās tiesās. Brošūra „Senatori”, ko izdod Latvijas Republikas Augstākā tiesa, ir stāsts par cilvēkiem, kas veidojuši Latvijas augstākās tiesu instances – Latvijas Senāta (toreizējā rakstībā – Senats) un līdz ar to arī visas Latvijas tiesu sistēmas seju un garu Latvijas Republikas pirmās neatkarības laikā 1918.–1940. gadā.

1918. gads, kad darbu sāka Latvijas Senāts, bija nemiera pilns, bet skaists pārmaiņu laiks, kad veidojās jauna Latvijas valsts un jauna tiesu sistēma. Bija jāsāk ar organizatorisku darbu un savu likumu un tiesu prakses veidošanu. Bija vajadzīgi vislabākie tiesneši augstajiem amatiem. Priekšnoteikumi, lai sasniegtu senatora posteni, bija apdāvinātība, sistēmisks darbs, izturība un neatlaidība sekot arī citu valstu pieredzei.

Īsajā Latvijas brīvvalsts laikā tikai 30 juristi paguva sasniegt augstāko pakāpi – senatora amatu. Viņi bija aktīvi jaunās valsts veidotāji ne tikai tieslietu

jomā. Senatori bija arī politiķi, valstsvīri, diplomāti, spoži publicisti, profesori, dažādu biedrību un organizāciju dalībnieki un veidotāji. Valsts pateicība senatoriem nāca kā greznā Tiesu pils, kuras durvis tiesneši vēra 1938. gadā, tāpat arī valsts augstākais apbalvojums – Triju Zvaigžņu ordenis, kas piešķirts gandrīz visiem Latvijas brīvvalsts pirmā laika senatoriem.

Taču pirmā Senāta senatoru dzīves noritēja nelaimīgā laikmetā, jo bija jāpiedzīvo Latvijas brīvības zaudēšana un latviešu tautas posts. Tragiski bija senatoru likteņi pēc 1940. gada. Arī par to stāstīts šajā brošūrā. Ar cerību, ka ne Latvijas valstij, ne tās tagadējiem tiesnešiem, viņu bērniem un mazbērniem tāds liktenis nekad nebūs lemts.

Brošūra izdota Latvijas valsts un arī tās tieslietu sistēmas 90 gadu jubilejas gadā. 19. decembris ir Latvijas Senāta 90. gadadiena. Atjaunotās Latvijas Republikas Augstākā tiesa ir Latvijas Senāta pieredzes un vēstures turpinātāja. Tādēļ arī apkopoti šie Latvijas brīvvalsts pirmā posma senatoru dzīvesstāsti – informācijai, pieredzei, iedvesmai.

„Lai tie, kuriem dots augstais neatkarīga soģa amats valstī, vienmēr apzinās, ka upurēšana uz Temīdas altāriem prasa skaidru sirdi un tīru sirdsapziņu!

Lai soģi neaizmirst, ka pilsoņu attiecības tiesas forumā neatkarīga tiesa sver uz vienādiem svāriem un mēro ar vienādiem mēriem!

Lai savās tiesnešu togās soģi vienmēr patur vērā, ka tiesas spriedumos vispilnīgāk jāatspoguļojas tiesiskās valsts kardinālpazīmēm – taisnības un taisnprātības momentiem!

Tiesneša iekšējai balsij vajaga būt tik izsmalcināti dzirdīgai, ka viņš izjūt to, kas ar miesīgām ausīm nav sadzirdams, viņa iekšējam skatam vajaga būt tik redzīgam, ka viņš saskata vairāk nekā to saredz viņa miesīgās acis. Šāda skata priekšā kritīs plīvuri, kas aizsedz taisnību, un šāda dzirde izšķirs liekuļu balsi – un gloricēs Taisnība.”

No Senāta Apvienotās
sapulces priekšsēdētāja
A. Gubeņa runas
1938. gadā

I SENĀTA IZVEIDOŠANA UN DARBĪBA 6

II SENATORI 13

Rūdolfs Jānis Alksnis	14
Jānis Ankravs	15
Jānis Balodis	16
Teodors Bergtāls	17
Vladimirs Bukovskis	18
Mintauts Čakste	19
Baldvins Disterlo	20
Kārlis Ducmanis	21
Miķelis Gobiņš	22
Jānis Graudiņš	23
Jēkabs Grots	24
Aleksandrs Gubens	25
Jānis Kalacs	26
Fridrihs Konradi	27
Pēteris Leitāns	28
Augusts Lēbers	29
Bronislavs Nagujevskis	30
Kārlis Ozoliņš	31
Osvalds Ozoliņš	32
Aleksandrs Pētersons	33
Kārlis Puriņš	34
Maksis Ratermanis	35
Augusts Rumpēters	36
Andrejs Sīmanis	37
Jānis Skudre	38
Pēteris Stērste	39
Kristaps Valters	40
Fridrihs Vesmanis	41
Voldemārs Zāmuels	42
Fricis Zilbers	43

III PĒC SENĀTA LIKVIDĒŠANAS 44

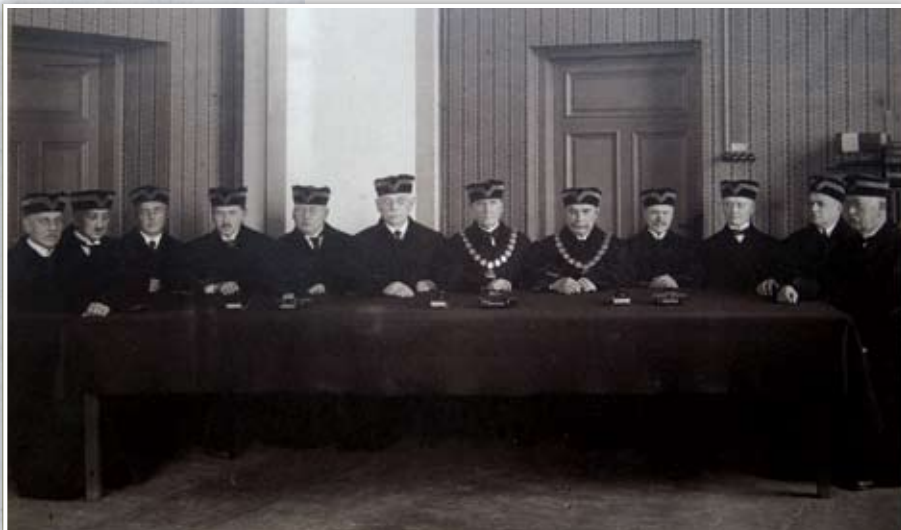
Senatoru likteņi	44
Cīņa par Latvijas valsts neatkarības saglabāšanu	46

IV KOPSAVILKUMS 48

I

SENĀTA IZVEIDOŠANA UN DARBĪBA

Latvijas tiesu, arī Senāta pamatlikums ir 1918. gada 6. decembrī Tautas padomes pieņemtais „Pagaidu nolikums par Latvijas tiesām un tiesāšanas kārtību”. Nolikums par kasācijas instanci visās lietās noteica Latvijas Senātu Rīgā, kas izspriež lietas koleģiālā sastāvā un sadalās trīs departamentos – Civilais kasācijas departaments, Kriminālais kasācijas departaments un Administratīvais departaments. Visu departamentu kopēja institūcija bija Apvienotā sapulce.

Senatori un Senāta prokurori, 1925. gads. No kreisās A. Haritonovskis, F. Blūms, F. Zilbers, K. Puriņš, A. Gubens, A. Šimanis, K. Valters, K. Ozoliņš, A. Lēbers, J. Kalacs, B. Nagujevskis, A. Pētersons.

Senāta sastāvā darbojās Augstākā disciplinārā tiesa. Šajā tiesā uz vienu gadu ievēlēja trīs senatorus un divus Tiesu palātas locekļus.

Pie Senāta darbojās arī virsprokurors ar biedriem.

Senatorus jeb Senāta locekļus, kā viņus toreiz sauca, amatā apstiprināja Pagaidu valdība, pēc tam Tautas Padome un Saeima, no Tieslietu ministrijas ieteiktiem kandidātiem.

1918. gada decembrī Rīgā sasauca vairākas juristu apspriedes, lai vienotos par tiesu amatu sadalīšanu. Sēdēs vienojās, ka amatu pieņemšana ir katra latviešu jurista patriotisks pienākums, un izraudzīja kandidātus amatiem, kurus likt priekšā Pagaidu valdībai iecelšanai.

Jau nākamajā dienā pēc pagaidu nolikuma pieņemšanas, 1918. gada 7. decembrī Pagaidu valdība iecēla pirmos senatorus – zvērinātus advokātus Jāni Graudiņu un Kristapu Valteru.

19. decembrī amatā iecelti senatori Kārlis Ozoliņš, Miķelis Gobiņš, Voldemāra Zāmuels, Pauls Mincis un Reisners. Šī diena arī tiek uzskatīta par Latvijas Senāta dibināšanas dienu.

Mincis un Reisners senatora pienākumus nemaz neuzsāka, Reisnera vietā senatora amatā iestājās (kā tas teikts kādā ministrijas rakstā) Augusts Lēbers, kura iecelšanu Pagaidu valdība gan fiksējusi tikai 1919. gada 19. augusta sēdē.

Sākumā senatoru sastāvu vēlēja atsevišķi katrai departamenta sēdei, jo senatoru skaits nebija pietiekošs, lai izveidotu pastāvīgus sastāvus. Tikai 1919. gada 2. oktobra kopsēdē Senāts ievēlēja departamentu priekšsēdētājus un sadalīja senatorus pa departamentiem. Tā kā pavisam bija tikai 6 senatori,

„(..) Senāta spriedumi ir Latvijas juridiskā tēla sastāvdaļa. Tie atklāj Latvijas tiesisko mantojumu un atsedz tā bagātību. Latvija ir viena no nedaudzajām valstīm, kuru tiesību saknes meklējamas romiešu tiesībās, un tieši šīs saknes uzskatāmi norāda uz saikni ar Eiropu. Viena no saiknēm, caur kurām esam pieredzīgi kontinentālās Eiropas tiesu tradīcijām, ir neatkarīgās Latvijas valsts Augstākās tiesas, jeb kā toreiz sauca – Senāta – spriedumi. Būtiski, ka tie izmantojami mūsdienās. Diskutējams ir jautājums, vai mēs šo mantojumu protam lietderīgi izmantot. Otra saikne ar pagājušā gadsimta pirmo pusi ir tā laika tiesnešu ieguldījums tiesu sistēmas izveidošanā un tiesvedības principu noteikšanā. Daudzas normas, kas tagad kā pašsaprotamas ir tiesu iekārtu regulējošajā likumā un procesuālajos likumos, radās jau toreiz, un liecina par mūsu priekšteču ļoti progresīvu un tālredzīgu domāšanu. (...) 1990. gadā pēc neatkarības atjaunošanas, veidojot tiesu sistēmu un tajā skaitā arī Augstāko tiesu, mēs nesākām no tīras baltas lapas. Atmosferas laiku mēdz dēvēt par revolūciju, tomēr Latvijas tiesu sistēmas reforma patiesībā bija evolucionārs process, kurā izmantojām gan neatkarīgās Latvijas laika normatīvo bāzi, gan radījām jaunu.”

No bijušā Augstākās tiesas priekšsēdētāja Andra Gulāna pamatziņojuma Augstākās tiesas 15 gadu jubilejas zinātniskajā konferencē 2005. gada 7. oktobrī

Senatori, Senāta prokurori un sekretāri, 1926. gads.

Stāv no kreisās F. Kamradziuss, A. Pētersons, A. Haritonovskis, J. Kalacs, E. Bite, Volkovs, V. Kaders, A. Zonne.

Sēž no kreisās A. Šimanis, A. Gubens, M. Gobiņš, K. Valters, K. Ozoliņš, A. Lēbers, B. Nagujevskis.

*Senatoru svinīgā sanāksme,
1935. gada 19. decembris,
Latvijas Senāta dibināšanas
atceres diena.*

*Sēž no kreisās B. Nagujevskis,
K. Valters, A. Lēbers,
O. Ozoliņš,
tieslietu ministrs H. Apsitis,
J. Kalacs, J. Graudiņš, K. Puriņš.
Stāv no kreisās M. Čakste,
F. Vesmanis, J. Skudre, J. Grots,
J. Balodis, R. Alksnis,
V. Bukovskis, A. Kaņepīts,
F. Blūms, E. Bīte.*

katrā departamentā ievēlēja priekšsēdētāju un vienu pastāvīgu locekli un vienu pagaidu locekli, kas vienlaikus bija pastāvīgais loceklis citā departamentā.

Pirmajā gadā Senāts nodarbojās ar dažādiem juridiskiem un organizatoriskiem jautājumiem, nevis ar kasācijas sūdzību izskatīšanu. Senatori izstrādāja un iesniedza Tieslietu ministrijai vairākus likumprojektus: „Latvijas Senāta pamatnoteikumi”, „Instrukcija Latvijas tiesu iestādēm”, „Noteikumi par aizbildnības un aizgādības lietām”, „Likums par Latvijas tiesu spriedumu ievada formu”, „Instrukcija par krievu un vācu valodu lietošanu Latvijas tiesās”.

Līdz 1920. gada 3. jūnijam nebija pastāvīga Senāta Apvienotās sapulces priekšsēdētāja. Šo amatu katru reizi izpildīja tā departamenta priekšsēdētājs, no kura nāca lieta vai uz kuru attiecās apspriežamais jautājums. Tad par pastāvīgu priekšsēdētāju kopīgu rīcības un tiesas sēžu vadīšanai ievēlēja Administratīvā departamenta priekšsēdētāju Kristapu Valteru. Vienlaikus viņš turpināja vadīt arī Administratīvo departamentu un kā senators piedalījies tiesas lietu izskatīšanā.

*Senāta svinīgā sēde,
1936. gada 15. maijs.*

Sākumā visiem trim departamentiem un arī virsprokuratūrai bija viena kopīga kanceleja ar vienu virssekretāra palīgu un vienu mašīnrakstītāju. Vēlāk izveidoja atsevišķas kancelejas departamentiem un virsprokuratūrai.

Senatoru pirmā alga 1919. gada rudenī bija 1400 rubļu mēnesī.

Savā 22 gadu ilgajā pastāvēšanas laikā Senāts izšķīris vairāk nekā 65 000 lietu, tas ir caurmērā 3000 lietu gadā, bet Apvienotā sapulce izlēmusi aptuveni 600 dažādas lietas. Senāts publicējis apmēram 4800 spriedumus.

Senāts ar savu praksi bija ieguvis atzinību ne tikai Latvijā, bet arī ārzemēs. Ievērtību pelnījusi īpaši metodiski pārlicinošā likumu iztulkošana un piemērošana. Latvijas Senāta atzišanu veicinājuši Senāta spriedumu tulkojumi vācu un krievu valodās, bieži vien kopā ar komentāriem.

*„Visdziļāko atzinību ir izpelnījies
Latvijas Senāts ar to ieguldījumu,
ko devis Latvijai. Ar savu sprie-
dumu praksi Senāts licis akmeni
pie akmens pamatos, uz kuriem
pacēlās Latvijas tiesību celtnē.
Latvijas tiesnešu uzdevums ir šo
darbu turpināt.”*

*No profesora D.A. Lēbera
uzrunas Senāta dibināšanas
atceres dienā Rīgā
1998. gada 19. decembrī*

Latvijas Senāts, 1938. gads.

Sež no kreisās R. Alksnis, J. Balodis, K. Puriņš, O. Ozoliņš, A. Gubens, J. Kalacs, F. Zilbers, F. Konradi, K. Ducmanis, A. Rumpēters, P. Stērste, J. Grots, M. Čakste, J. Skudre, P. Leitāns, J. Ankravs, T. Bergtāls.

„Šimti tūkstoši iztiesāto prāvu un izšķirto strīdu būtu velts darbs, ja tam nesekotu tautas etisko spēku uzturēšana, pieaugšana un nostiprināšanās. (...) Tiesneša darbs iet pāri tiesas galdam. Tam ar savām sekām jāiet laukā no tiesas telpas un jāieņem mājas vieta cilvēku sirdīs un prātos. Šai ziņā mūsu tiesas pagājušos 20 gadus ir bijušas krietns līdzgaitnieks visiem tiem spēkiem, kas cilvēku domas un darbus ir virzījušas uz krietno un labo. Ja Latvijas valsti nodibinot mūsu Prezidents un Vadonis ir teicis, ka Latvija būs taisnības valsts, tad šī ideāla piepildīšanā jo sevišķi aicināti tiesībnieki un mūsu tiesas.”

No tieslietu ministrs H. Apsiša uzrunas 1938. gada 18. novembrī

1934. gadā tika ieviests Goda tiesneša amats. Senāta Goda tiesnešu iecelšanu ierosināja Senāta Apvienotā sapulce un lēmumu apstiprināja Ministru kabinets. 1937. gadā pēc aiziešanas pensijā Goda tiesnešos ieskaitīts Fridrihs Vesmanis, bet 1938. gadā Augusts Lēbers.

Sakarā ar ieskaitīšanu Goda tiesnešos ir kāds maz zināms notikums, kas liecina par tā laika strāvumiem un arī par senatoru spēju būt neatkarīgiem. Pēc 1934. gada 15. maija Senāta priekšsēdētājs saņēmis mājienu iecelt Valsts un Ministru prezidentu Kārli Ulmani par goda tiesnesi. Šāda lēmuma izšķiršana bija Apvienotās sapulces kompetencē. Vairāki senatori cēluši iebildumus, un Ulmani tā arī neieskaitīja goda tiesnešos.

Senāts darbojās līdz 1940. gada 26. novembrim, kad senatori saņēma Tieslietu tautas komisāra tās pašas dienas pavēli Nr. 157 par viņu atbrīvošanu no amata tajā pašā dienā. Ar to beidzās Latvijas Senāta darbība.

II

SENATORI

Senāta vadība

Senāta Apvienotās sapulces priekšsēdētāji

Kristaps Valters 1920–1934
Aleksandrs Gubens 1934–1940

Civīlās kasācijas departamenta priekšsēdētāji

Kārlis Ozoliņš 1919–1933
Augusts Lēbers 1933–1934
Osvalds Ozoliņš 1934–1940

Kriminālās kasācijas departamenta priekšsēdētāji

Miķelis Gobiņš 1919–1931
Aleksandrs Gubens 1931–1940
Jānis Balodis 1940

Administratīvā departamenta priekšsēdētāji

Kristaps Valters 1919–1934
Jānis Kalacs 1934–1940

Senāta virsprokurori

Voldemārs Zāmuels 1919–1921
Aleksandrs Haritonovskis 1922–1933
Voldemārs Kaņepits 1933–1936
Fricis Zilbers 1936–1940

Senāta Spriedumu biroja vadītājs

Kārlis Ducmanis 1938–1940

Senatori tiesu sistēmā

Apgabaltiesu priekšsēdētāji

Latgales apgabaltiesā:

Jānis Kalacs 1920–1922
Fricis Zilbers 1922–1925
Jānis Skudre 1925–1934

Liepājas apgabaltiesā:

Andrejs Simanis 1919

Pirmajā Tiesu palātas sastāvā 1918. gadā

Aleksandrs Gubens
Fridrihs Konradi
Bronislavs Nagujevskis
Aleksandrs Pētersons

Latvijas Tiesnešu biedrības vadītāji

Jānis Skudre
Fricis Zilbers

Civillikuma

izstrādāšanas komisijā

Vladimirs Bukovskis, vadītājs
Augusts Lēbers
Osvalds Ozoliņš
Kārlis Ducmanis, ievada autors

Sodu likuma

izstrādāšanas komisijā

Aleksandrs Gubens
Miķelis Gobiņš
Jānis Balodis

Senatori – profesori, zinātņu doktori

Vladimirs Bukovskis
Augusts Lēbers
Kārlis Puriņš

Senatori – politiķi un valstsvīri

Latviešu Pagaidu Nacionālās padomes priekšsēdētājs

Voldemārs Zāmuels 1917–1918

Tautas Padomes

locekļi 1918–1920

Kārlis Puriņš
Fridrihs Vesmanis
Bronislavs Nagujevskis

Pirmās Satversmes

Sapulces locekļi 1920–1922

Voldemārs Zāmuels
Kārlis Puriņš
Fridrihs Vesmanis
Andrejs Simanis

Pirmās Saeimas priekšsēdētājs

Fridrihs Vesmanis 1922–1925

Pirmās Saeimas loceklis

Andrejs Simanis 1922–1925

Ministru prezidents

Voldemārs Zāmuels 1924

Ministri

Tieslietu:

Voldemārs Zāmuels 1924
Baldvins Disterlo 1928–1929

Finanšu:

Kārlis Puriņš 1918–1921

Zemkopības:

Voldemārs Zāmuels 1921–1922

Diplomatiskajā dienestā

Kārlis Ducmanis
Fridrihs Vesmanis

Rūdolfs Jānis ALKSNIS 1888 – 1961

Dzimis 1888. gada 12. aprīlī Ēveles pagastā, Vidzemē, lauksaimnieka ģimenē.

1912. gadā beidzis Maskavas universitātes Juridisko fakultāti. Strādājis Maskavā par tiesamatu kandidātu, sekretāra palīgu un sekretāru. 1920. gadā atgriezies Latvijā. Apgabaltiesas prokurora biedrs Jelgavā, no 1921. gada Rīgas apgabaltiesas loceklis, no 1927. gada Tiesas palātas loceklis. 1931. gada 17. februārī iecelts par senatoru Kriminālās kasācijas departamentā, 1932. gadā – Administratīvā departamentā, 1933.–1936. gadā – Civilās kasācijas departamentā, no 1937. gada līdz Senāta likvidēšanai 1940. gada 26. novembrī – Administratīvā departamentā. Piedalījies Latvijas Civillikuma izstrādāšanā. Baltijas valstu juristu biroja Latvijas nacionālās nodaļas loceklis, juriskonsults Tieslietu ministrijā.

Darbojies Maskavas Latviešu biedrībā un Rīgas Latviešu biedrībā, Tenisa klubā, Rotari un Sabiedriskā klubā, Mednieku un makšķernieku biedrībā.

Vācu okupācijas laikā strādājis Tieslietu ģenerāldirekcijā par juriskonsultu un Juridiskās nodaļas vadītāju.

1944. gadā atstājis Latviju. Darbojies Kleinkecas bēgļu nomietnes pārvaldē Vācijā, bijis Starptautiskās bēgļu organizācijas (IRO) tieslietu padomnieks. 1949. gadā ieradies ASV. Viens no Amerikas Latviešu Apvienības (ALA) dibinātājiem, Milvoku evaņģēliski luteriskās draudzes priekšsēdētājs, dziedājis latviešu korī.

Miris 1961. gada 9. jūnijā ASV.

Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa 3. šķiru 1937. gadā. Sieva Alma, dzimusi Celmiņa.

Medības Cīravā, 1936. gads. Otrais no kreisās Rūdolfs Alksnis, trešais Maksis Ratermanis.

Jānis ANKRAVS 1892 – 1963

Dzimis 1892. gada 13. jūlijā Sarkaņu pagastā, Vidzemē, lauksaimnieka ģimenē.

Beidzis Rīgas Pareizticīgo garīgo semināru, 1912.–1916. gadā studējis Maskavas Komercestitūtā. Strādājis Krievijā par skolu pārzini. 1920. gadā atgriezies Latvijā. No 1921. līdz 1930. gadam studējis Latvijas Universitātes Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātē, vienlaikus strādājot tiesu iestādēs. No 1921. gada tiesamatu kandidāts Tiesu palātā, 1930. gadā iecelts par prokurora biedru Rīgas apgabaltiesā, pēc tam par Rīgas apgabaltiesas locekli, 1935. gadā par apgabaltiesas priekšsēdētāja biedru. 1936. gada 1. decembrī iecelts par Senāta virsprokurora biedru. No 1937. gada 1. septembra līdz Senāta likvidēšanai 1940. gada 26. novembrī senators Kriminālās kasācijas departamentā.

Vācu okupācijas laikā 1941.–1944. gadā Rīgas apgabaltiesas Kriminālodaļas priekšsēdētājs. 1952. gadā arestēts un izsūtīts uz labošanas darbu nometni. Latvijā atgriezies 1956. gadā.

Miris 1963. gadā Rīgā.

Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa 3. šķiru 1938. gadā.

Sieva – Olga, dzimusi Avotiņa. Meita Lidija, dzimusi 1920. gadā, dēls Jānis, dzimis 1918. gadā.

šīs formālās bāzes nestabilitātes un defektuzitates dēļ likumu un noteikumu piemērošana izsauca daudz neskaidrību un pat pretrunu,” atmiņās rakstījis senators Ankravs. Viņš novērtējis Senāta priekšsēdētāja Gubena lomu šo šķēršļu pārvarēšanā: „Ar viņam piemītošo loģikas asumu un apbrīnojamo valodas stila eleganci Gubens izveidoja viņa referējumos nodotās lietās spriedumus tādā neapgāžamā pareizā juridiskā un loģiskā formulējuma un tādā ārējā noslīpējumā, ka šie spriedumi uz laiku laikiem paliks par paraugu kā Senatam, tā pārējām Latvijas tiesu iestādēm.”

Dzīvoja nelegāli ar svešu uzvārdu

Jānis Ankravs bija vienīgais senators, kurš 1945. gadā palika Latvijā un dzīvoja nelegāli ar uzvārdu Lasmanis. 1952. gada 12. februārī viņu arestēja un Latvijas PSR Augstākā tiesa notiesāja uz 25 gadiem labošanas darbu nometnē. Apsūdzībā inkriminēja palīdzības sniegšanu buržuāziskām organizācijām un to, ka, būdams prokurors, uzraudzījis izmeklēšanu komunistu lietās, un, būdams senators, taisījis spriedumus pret Komunistiskās partijas biedriem. Uz jautājumu, vai viņš atzīst savu vainu, Ankravs tiesas sēdē esot norādījis, ka viņam esot grūti atbildēt, jo „dzīvojot buržuāziskā Latvijā, es nezināju PSRS Kriminālkodeksu”. Pēc Staļina nāves, 1956. gadā atbrīvots pirms termiņa, atgriezās Latvijā.

Senators Ankravs darba kabinetā.

„Īpatnēji smagu senatoru darbu valsts patstāvības sākumā darīja arī tas, ka legislatīvie akti – likumi un noteikumi – no konstruktīvā viedokļa ne arvienu bija apmierinoši, ne arvienu bija izdomāti līdz savām galīgām konsekvencēm, un

Jānis BALODIS 1890 – 1975

Dzimis 1890. gada 25. decembrī Ungurpils pagastā, Vidzemē, lauksaimnieka ģimenē.

Mācījies Nikolaja ģimnāzijā Rīgā. 1915. gadā beidzis Tērbatas universitātes juridisko fakultāti, pēc tam iesaukts kara dienestā.

1919. gadā iestājies Rīgas apgabaltiesā par tiesamata kandidātu, vēlāk pildījis prokurora biedra pienākumus. 1921. gadā iecelts par Rīgas apgabaltiesas locekli, 1923. gadā par Tiesu palātas locekli.

1928. gada 29. jūnijā iecelts par senatoru Latvijas Senāta Kriminālās kasācijas departamentā. No 1940. gada 16. jūlija līdz Senāta likvidēšanai 1940. gada novembrī pildījis arī departamenta priekšsēdētāja amatu.

Bijis Augstākās disciplinārās tiesas loceklis, Tieslietu ministrijas juriskonsults, piedalījies komisijā, kas izstrādāja Latvijas 1933. gada Sodlu likumu.

Latvijas šaha kluba dibinātājs un turnīru dalībnieks.

1944. gadā devies trimdā uz Vāciju. 1951. gadā izceļojis uz ASV. Aktīvs latviešu sabiedriskās dzīves dalībnieks: viens no Latviešu akadēmiskās kopas dibinātājiem, Latviešu evaņģēliski luteriskās draudzes valdes loceklis, Amerikas latviešu šaha apvienības goda biedrs, „Šaha Pasaules” līdzstrādnieks.

Miris 1975. gadā ASV.

Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa 3. šķiru 1938. gadā. Sieva Rita Šāberte-Balode, baltu filozofe.

„Saticībā un vienprātībā mazas lietas aug un top lielas. Šo īpašību netrūka tiem mūsu topošās Latvijas jaunajiem juristiem, kas bija aicināti strādāt Latvijas tiesās. Saticībā, vienprātībā un pārliecībā, ka Latvijas tiesas jānostāda tādā augstumā, kā citās Eiropas kultūrvalstīs, darbojās arī prokuratūras amata personas un pārējie darbinieki. Šī pārliecība nav bijusi velta, un tas pilda ar lepnuma apziņu katru Latvijas tiesu darbinieku.”

J. Balodis.

Atmiņas. Tieslietu ministrijas un tiesu vēsture, 1938

Teodors BERGTĀLS 1886 – 1942

Dzimis 1886. gada 17. jūlijā Lubezeres pagastā, Kurzemē, amatnieka ģimenē.

Beidzis Rīgas Garīgo semināru un 1913. gadā Varšavas universitātes juridisko fakultāti. 1914. gadā uzņemts par tiesamatu kandidātu Rīgas apgabaltiesā, bet no 1915. līdz 1921. gadam strādājis Krievijas Valsts kontrolē.

Latvijā atgriezies 1921. gada rudenī un iecelts Rīgas apgabaltiesā par prokurora biedru. No 1922. gada Rīgas apgabaltiesas loceklis, no 1924. gada – Rīgas apgabaltiesas priekšsēdētāja biedrs.

1938. gada 4. februārī iecelts par Senāta virsprokurora biedru. No 1938. gada 17. maija līdz Senāta likvidēšanai 1940. gada 26. novembrī senators Latvijas Senāta Administratīvā departamentā.

1941. gada 14. jūnijā arestēts un deportēts. Ar PSRS IeTK Sevišķās apspriedes lēmumu par aktīvu cīņu pret revolucionāro kustību piespriests nāves sods nošaujot. Nošauts 1942. gada 9. jūnijā Permas apgabala Solikamskā. Reabilitēts pēc nāves 1991. gadā.

Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa 4. šķiru 1932. gadā un 3. šķiru 1933. gadā.

Sieva Marija, dzimusi Pjasecka. Meita Olga Helēna, dzimusi 1928. gadā.

„Tiesnesim nekad nevajadzētu aizmirst, ka no tiesu aktu vienmuļajiem un varbūt apnikušajiem vākiem raugas arī dzīvi cilvēki, kuri sāpīgi sajūt, kādā veidā viņu dažkārt dieniskās un nepieciešamās vajadzības apmierina tiesa.”

T. Bergtāls.

Miertiesas institūts. Tieslietu Ministrijas Vēstnesis, 1939

Uz „Atpūtas” vāka. Senators Bergtāls ar sievu un meitu. Arī viņas padomju vara represēja, taču viņām laimējās 1956. gadā atgriezties Latvijā. Saņemot izziņu par vīra un tēva nāvi, atklājušas, ka Rīgas dzimtsarakstu nodaļas reģistros atzīmēts, ka senators Bergtāls miris 1945. gada 9. februārī sirds vājuma rezultātā. Par nepatieso ierakstu Latvijas PSR Valsts drošības komiteja ziņojusi PSRS Iekšlietu ministrijai.

Vladimirs BUKOVSKIS 1867 – 1937

Dzimis 1867. gada 18. augustā Pēterburgā. Beidzis Pēterburgas universitāti. Bijis Krievijas Tiesu palātas sekretāra palīgs un sekretārs, tiesu loceklis Jelgavas un Rīgas apgabaltiesās, kara resora juriskonsults.

1921. gadā iecelts par Latvijas Universitātes docentu, lasījis civilprocesa un notariāta tiesību kursu, 1931. gadā ieguvis tieslietu zinātņu doktora grādu un 1932. gadā ievēlēts par civilprocesa katedras profesoru.

Līdztekus darbam augstskolā Tieslietu ministrijas juriskonsults 1920.–1937. gadā, piedalījies daudzu likumprojektu izstrādāšanā. Viens no Civillikuma autoriem, vadījis visas trīs šī likuma izstrādāšanas komisijas 1920.–1937. gadā. Izcēlies ar milzīgām darba spējām un pienākuma apziņu.

1934. gada 23. janvārī iecelts par senatoru Senāta Civiltieslietu departamentā. Vērtīga bijusi profesora līdzdarbība Senāta Apvienotajā sapulcē. Zināšanu vispusība un bagātā pieredze, kas bija iegūta, darbojoties dažādās tieslietu un starpresoru komisijās, padarījusi viņu par vienu no kompetentākajiem senatoriem arī jautājumos, kas tieši neietilpa viņa specialitātē.

Senatora amatu savienojis ar pasniedzēja un zinātnieka darbību. Sarakstījis Civilprocesa mācību grāmatas, publicējis rakstus latviešu, krievu un vācu preses izdevumos. Profesora 1933. gadā izdoto „Civilprocesa mācību grāmatu” topošie juristi izmanto joprojām, tā kļuvusi par bibliogrāfisku retumu.

Piedalījies Baltijas valstu juristu biroja organizēšanā, darbojies biroja Latvijas nodaļā.

Miris 1937. gada 8. jūlijā Rīgā.

Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa 3. šķiru 1930. gadā.

„Viņš augstu stādīja taisnības ideālu un ar nesatricināmu pārliecību pretojās katram, kam tā sauktā formālā taisnība jau likās būt pietiekošs sasniegums tiesu lietās. Izšķirošs viņam bija nevis likuma burts, bet izspriežamās lietas taisnīgie pamati. Izpildīt šādu augstu taisnības meklēšanas uzdevumu tajās šaurajās robežās, kādās strīds par tiesībām atspoguļojas kasācijas sūdzībā, var tikai cilvēks ar sevišķi smalku izjūtu un lielu juridisku erudīciju, kā arī ar plašiem dzīves pieredzējumiem. Šo īpašību Bukovskim netrūka, un, ja viņš bija nācis pie noteikta uzskata par izšķiramo juridisko jautājumu un par lietas taisnīgumu, tad viņš ar lielu neatlaidību un konsekveni savā argumentācijā prata aizstāvēt savas domas un pārliecināt savas darba biedrus, kuri tādos gadījumos dabūja izjust, cik nesatricināma viņa iekšējā pārliecība.”

Tieslietu Ministrijas Vēstnesis, 1937

Civillikuma īpašais eksemplārs. 1938. gada 7. janvārī Universitātes aulā notika svinīgais akts par godu Civillikuma stāšanās spēkā. „Jaunais Civillikums ir vēsturiski nacionāls darbs, kura avoti ir tautas dvēselē, un kura piepildījumu deva tie, kas prata atrast izteiksmi tautas tiesisko centieni un morālās attīstības noteiktiem jēdzieniem,” sacīja Valsts prezidents K. Ulmanis un likuma izstrādāšanas darba grupas locekļiem dāvināja īpašus Civillikuma eksemplārus – sudrabā kaltus, ādas vākos. Tika pasniegti trīspadsmit īpašie eksemplāri. Profesors Bukovskis šo brīdi nepiedzīvoja, īsi pirms lielā darba pabeigšanas viņš bija miris. Viņa eksemplāru saņēma piederīgi.

Mintauts ČAKSTE 1893 – 1962

Dzimis 1893. gada 11. aprīlī Jelgavā. Tēvs Jānis – tajā laikā advokāts Jelgavā, vēlāk Latvijas Valsts prezidents.

Beidzis Jelgavas ģimnāziju. Studējis Maskavas universitātē tiesību zinātnes. Sekojot tēva aicinājumam, dibinājis studentu biedrību „Austrums”. Beidzis Konstantina artilērijas kara skolu Maskavā, bijis virsnieks Krievijas armijā. Uzzinājis par latviešu vienību formēšanu tālajos Austrumos, devies uz Vladivostoku, iestājies Imantas pulkā, ar ko kopā 1920. gadā atgriezies Latvijā.

Sācis strādāt par Kara tiesas sekretāru. 1920. gadā iecelts par kara prokurora palīgu, vēlāk prokuroru. 1922. gadā iecelts par Rīgas apgabaltiesas locekli, 1926. gadā par apgabaltiesas priekšsēdētāja biedru.

No 1934. gada 23. janvāra līdz Senāta likvidēšanai 1940. gada 26. novembrī senators Latvijas Senāta Civiltieslietu departamentā.

Vācu okupācijas laikā mēģinājis panākt Latvijas tiesu darbības atjaunošanu. Juriskonsults Tieslietu ģenerāldirekcijā, kas zināmā mērā bija latviešu interešu aizstāvības iestāde. Kopā ar brāli Konstantīnu darbojies Latvijas Centrālajā padomē. Par pagrīdes darbību apcietināts. Pēc atbrīvošanas 1944. gadā kopā ar ģimeni devies trimdā uz Zviedriju.

Strādājis arhīvā, bijis zinātniska darba stipendiāts Stokholmas universitātes juridiskajā fakultātē.

Dažus gadus turpinājis Latvijas Centrālās padomes darbību Zviedrijā, rakstījis laikrakstā „Latvju Ziņas”, parādīdams spožas publicista spējas un izceldamies ar stingri loģiskiem un temperamentīgiem ievadrakstiem, ko parakstījis ar pseidonīmu „Vērotājs”.

Kā labs valsts un starptautisko tiesību zinātnis aicināts uz starptautiskām juristu sanāksmēm. Pārvaldījis svešvalodas, formulējis tajās rezolūcijas, teicis referātus starptautiskos kongresos, kuros piedalījies kā Latviešu Liberāļu apvienības delegāts. Vienmēr izmantojis iespēju norādīt uz prettiesisko Latvijas inkorporāciju Padomju Savienībā.

Miris 1962. gada 16. septembrī Zviedrijā.

Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa 3. šķiru 1933. gadā.

Sieva Marta, dzimusi Benjamiņa. Meita Aija un dēls Jānis.

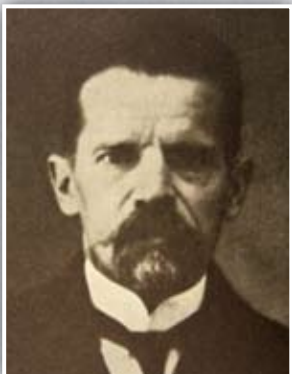

„Čakstes zinātniskais mantojums liecina par autora universalitāti. Viņa darbi parādījās ne tikai vairākās valodās – latviešu, angļu, zviedru un vācu – kuras viņš pilnībā pārvaldīja, bet arī aptvēra plašu zinātnes lauku, sniedzoties no vēstures līdz tagadnei, no starptautisko tiesību zinātnes līdz civiltiesībām, no Padomju Latvijas līdz Apvienotām Nācijām.”

Ditrichs A. Lēbers. Grāmata „Mintauts Čakste. Publikācijas”

Piemineklis tēvam

Senatora meita Aija 1994. gadā izdeva Mintauts Čakstes publikāciju. Par tēvu viņa saka: „Viņš bija ļoti stingrs. Man jaunībā likās, ka pārāk stingrs. Tikai tagad saprotu, ka tādiem cilvēkiem ir jābūt. Viņš bija bezkompromisu cilvēks – pret varu, pret slavu, pret tukšu karjerismu. Grāmata, ko izdevu viņa simtgadē, bija mans pieminēklis tēvam.” Dēla Jāņa bērni vectēva piemiņu glabā, apsaimniekojot ēku Rīgā, Valdemāra ielā 23, kur senators Čakste ar sievu Martu un bērniem sāka dzīvot 1934. gadā. Nams piederēja Martas tēvam, „preses karalim” Antonam Benjamiņam. 1944. gadā senatora ģimene Latviju atstāja, un tikai pēc 45 gadiem viņu bērni atkal ieraudzīja savu māju. Atgūtais īpašums tagad ir Čakstes mazbērnu kopīpašums, un viesnīcas „Valdemārs” direktors ir viņa mazmazdēls Aleksandrs.

Baldvins DISTERLO 1869 – 1937

Dzimis 1869. gada 25. aprīlī Rīgā.

Pēc Pēterburgas universitātes juridiskās fakultātes beigšanas strādājis Pēterburgā, Krievijas valsts dienestā, bijis kodifikācijas nodaļas redaktors un valsts padomes valsts sekretāra palīgs.

Atgriezies Latvijā 1918. gadā, strādājis Rīgas pilsētas valdes juriskonsultācijā un Tieslietu ministrijā. Viņam uzticēta jaundibināmās kodifikācijas nodaļas veidošana un vadīšana. Latvijas likumdošanas sistematizācijas aizsācējs. Pateicoties apbrīnojamai atmiņai, varējis ne vien pateikt, kad izdots vai grozīts jebkurš no Latvijas likumdošanas aktiem, bet visos sīkumos pārzinājis arī pēdējo gadu desmitu Krievijas likumdošanu.

1921. gada 29. septembrī iecelts par senatoru Latvijas Senāta Administratīvā departamentā. 1922. gada oktobrī atgriezies savā iemīļotajā darbā – par vadītāju Tieslietu ministrijas kodifikācijas nodaļā.

Aizgājis pensijā, bet ticis aicināts par tieslietu ministru. No 1928. gada 1. decembra līdz 1929. gada 23. janvārim bijis trīspadsmitais Latvijas tieslietu ministrs.

Tuvu pie sirds viņam bijusi baznīcas dzīve, un, būdams viens no labākajiem baznīcas tiesību pārzinātājiem, ilgus gadus bijis evaņģēliski luteriskās baznīcas virsvaldes loceklis.

Miris 1937. gada 12. maijā.

Apbalvots ar Triju zvaigžņu ordeņa 3. šķiru 1930. gadā.

„Ja starp daudzajiem likumdošanas aktiem, kurus, sevišķi pirmajos pastāvēšanas gados, izdeva mūsu likumdevējas iestādes, galu galā tomēr bija manāms zināms saskaņojums un nostabilizējās mūsu juridiskā terminoloģija, tad tas pa lielai daļai ir arī mūsu pirmā un piedzīvojumiem bagātā kodifikatora nopelns. Kas labāk kā viņš prastu noteikt, vai kāds akts virzāms likumdošanas ceļā vai pārvaldības kārtībā, vai aktu projekti pēc savas ārējās konstrukcijas atbilst likumdošanas tehnikas principiem, vai redakcija ir skaidra un lietotā terminoloģija saskan ar atsevišķās tiesību nozarēs nodibinājušos terminoloģiju, vai akta izdošana neprasa pārgrozījumus un papildinājumus pastāvošos likumus, vai aktu projektos aizskartie jautājumi analogos gadījumos nav izšķirti citādi un vai kāda atkāpšanās pielaista ar nodomu, jeb vai agrākais likums nav ņemts vērā aiz pārskatīšanās?”

Tieslietu Ministrijas Vēstnesis,
1937

Kārlis DUCMANIS 1881 – 1943

Dzimis 1881. gada 10. novembrī Brantu pagastā, Vidzemē, lauksaimnieka ģimenē.

Beidzis reālskolu Jelgavā. Studējis Pēterburgas Tehnoloģiskajā institūtā un Pēterburgas universitātē tieslietas. 1913. gadā sācis strādāt par zvērīnāta advokāta palīgu Rīgā. Pasaules kara laikā virsnieks Krievijas armijā, 1916.–1917. gadā latviešu bēgļu komitejas darbinieks Vitebskā. 1918. gadā Rīgas apgabaltiesas loceklis. 15 gadus strādājis Latvijas diplomātiskajā dienestā: bijis Pagaidu valdības pārstāvis Dānijā, ģenerālkonsuls Stokholmā un pagaidu pilnvarotais Zviedrijā, Latvijas pastāvīgais delegāts Tautu Savienībā Ženēvā, Latvijas sūtnis Čehoslovākijā un Dienvidslāvijā. 1934.–1936. gadā starptautiskā plebiscīta tiesnesis Zāras apgabalā, kur sadūrās Francijas un hitleriskās Vācijas intereses.

1936. gada 19. augustā iecelts par senatoru Senāta Administratīvā departamentā. 1938.–1940. gadā vadījis Senāta spriedumu biroju. 1937. gada Civillikuma ievada autors.

Latvijas Profesiju kameras Juridiskās sekcijas priekšsēdis, Latvijas Juristu biedrības un Latviešu-dāņu tuvināšanās biedrības priekšsēdētājs.

1941. gada 14. jūnijā apcietināts un deportēts. Uzrādīta apsūdzība – buržuju un fašistu valdību laikā Latvijā bijis diplomāts un senators, darbojies reakcionārajā presē – un pieprasīts augstākais soda mērs – nošaušana, bet PSRS leTK Sevišķā apspriede pieņēmusi citu lēmumu: pieci gadi ieslodzījumā soda noietnēs.

Miris cietumā Kirovā 1943. gada 20. augustā. Reabilitēts pēc nāves 1989. gadā.

Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa 3. šķiru 1928. gadā, Čehoslovākijas Baltās Lauvas ordeni, Dienvidslāvijas Svētās Savas ordeni, Zviedrijas Vāsas ordeni.

Sieva Alma, dzimusi Vitola. Meita Biruta, dzimusi 1917. gadā.

Senāta spriedumu birojs

Ar 1938. gada likumu „Pārgrozījumi un papildinājumi Tiesu iekārtā” tika noteikts, ka pie Senāta nodibināms spriedumu birojs, kura uzdevums ir saskaņot un pārredzēt Senāta praksi un kuru vada tieslietu ministra izraudzīts senators. Spriedumu birojs apkopoja Senāta Apvienotās sapulces un departamentu spriedumus un lēmumus ar mērķi pēc iespējas novērst nevienādību Senāta praksē un ar to saistīto likumu un citu tiesisko normu iztulkošanā un piemērošanā. Krievijas Senātā, no kura visumā pārņemta Latvijas Senāta jurisdikcionālā iekārta un procesa likumi, šādas prakses nebija. Latvijas Senātam spriedumu biroja mehānisms bija jārada pilnīgi no jauna. Tādēļ Ducmanis tika sūtīts studiju braucienā uz Rietumeiropu, lai skatītu piemēru augstākajās tiesās Berlīnē, Leipcīgā, Vīnē, Prāgā, Brūnē, Romā un Varšavā.

Publicista rokraksts. Ducmanis bija plaši zināms publicists. Rakstīja „Mājas Viesi” un „Dienas Lapā”, bija „Zobgaļa kalendāra” līdzstrādnieks ar pseidonīmu „Atskabarga”. Pēterburgas Avīžu, „Liduma” redaktors, vadīja ārzemju ziņu nodaļu „Baltijas Ziņās” un „Jaunākās Ziņas”. Sarakstījis apmēram 20 grāmatas par tiesību, politikas, filozofijas un literāriem jautājumiem, arī franču, angļu un vācu valodā.

Tautu Savienība un prese.

Prese ir Tautu Savienības lūtenis. Visvairāk T. S. ir kolojase presi un žurnālistus. Sabiedrības doma! Ja jau nevēlētā ir no tās liela svārs, cikārt vairāk tad Tautu Savienība, kurās rīcība ir savas maršē juridiska piepriede lietišķa un kurās galvenais spēks ir presas „opinion”, un tāi labvēlīgi un paklausīgi noskaņota sabiedrības doma. Tārai šiemēl prese neatbilst Tautu Savienībai ar tāda pašu pretmīlestību. Lielā politiski notikumi un sensacionāli starpgadījumi gan atbalsojas presē ar lielu opretmīlestību... Bet desmitāsim desmitāsim no Tautu Savienības un tāis iestāšu un citu orgānu darbības – pats iebrenas sūvais darbs, kas T. S. lai šad liņj vīm labāko attaisnojumu –

Mikēlis GOBIŅŠ 1866 – 1931

Dzimis 1866. gada 30. oktobrī Cēsīs, Vidzemē. Tēvs Andrejs bijis viens no pirmajiem latviešu pareizticīgo priesteriem.

Mācījies ģimnāzijās Rīgā un Kuldīgā. Beidzis Maskavas universitātes tiesību zinātņu fakultāti.

Atgriezies Latvijā, nodarbojies ar advokāta praksi Jelgavā. 1901. gadā iecelts par Jelgavas un Bauskas zemesgrāmatu nodaļas sekretāru. Pēc Kurzemes krišanas vācu rokās devies bēgļu gaitās.

1918. gada 19. decembrī iecelts par Latvijas Senāta senatoru. Senāta Kriminālās kasācijas departamenta priekšsēdētājs no 1919. līdz 1931. gadam.

Devis lielu ieguldījumu Krievijas 1903. gada Sodulikuma piemērošanā un Latvijas sodulikuma izstrādāšanā. Bijis augstākās disciplinārās tiesas priekšsēdētājs, juriskonsults Tieslietu ministrijā 1919.–1922. gadā.

Miris 1931. gada 27. janvārī Rīgā.

Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa 2. šķiru 1926. gadā.

„Gobiņš bij ārkārtīgi smalks analītiskis; viņš neizšķīra neviena jauktājuma, pirms nebij izpētījis visas iespējamās varbūtības, visus pro un contra, un to izdomāšanā viņš izrādīja apbrīnojamu asprātību; tikai jāsaka, ka šai ziņā viņš neredi gāja par tālu, un, aizmirdams, ka „minima praetor non curat”, piegriezta pārāk daudz vērības samērā maznozīmīgiem sīkumiem. Varbūt tas bij par iemeslu, ka viņš pats gandrīz nekā netika uzrakstījis, jo kas vienā mirkli bij radīts, nākošā jau bij nokritizēts un iznīcināts.”

Tieslietu Ministrijas Vēstnesis,
1931

Pirmais redaktors.

Mikēlis Gobiņš bija pirmais „Tieslietu Ministrijas Vēstneša” redaktors 1920.–1921. gadā. Viņa patrons, sākot advokāta praksi Jelgavā, bija jurists un rakstnieks Stērstu Andrejs, un Gobiņš bija viņa sekotājs arī latviešu juridiskās terminoloģijas jaunradē.

Jānis GRAUDIŅŠ 1871 – 1938

Dzimis 1871. gada 12. septembrī Salgales pagastā, Zemgalē, zemkopja ģimenē.

Beidzis Jelgavas klasisko ģimnāziju un Maskavas universitātes juridisko fakultāti. Atgriezies Latvijā un uzsācis advokāta praksi Cēsīs, vēlāk Rīgā. Bijis viens no labākajiem latviešu advokātiem ar plašu praksi, populārs kā aizstāvis politiskās lietās.

1918. gada 7. decembrī kopā ar Kristapu Valteru iecelti par pirmajiem Latvijas Senāta senatoriem. Senators Kriminālās kasācijas departamentā līdz 1920. gada novembrim, kad pēc paša lūguma atbrīvots no senatora amata.

Strādājis par notāru Rīgā. Piedalījies 1933. gada Sodulikuma izstrādāšanā.

Piedalījies sabiedriskā dzīvē – Skatuves biedrībā, Amatnieku biedrībā, Latvijas jahtklubā. Rakstījis laikrakstam „Jaunais Vārds”.

Miris 1938. gada 5. maijā Rīgā.

Sieva Olga, dzimusi Verba.

„Noorganizēt tieslietu resoru, īpaši tiesas, nebija viegli. Latvieši Krievijas laikā, ar ļoti maziem izņēmumiem, netika pie tiesneša goda, īpaši Latvijā nē. Latvijas pirmajās tapšanas dienās nebija starp latviešiem neviena tiesneša un komplektēt tiesnešus nācās ārpus maģistraturas no advokātu rindām. Varu ar gandarījumu konstatēt, ka latviešu advokāti ar lielāko pašaieliedzību un uzupurēšanos uzņēmās grūtos tiesnešu pienākumus, nemaz neprasdami, kāds par to būs labums un cik lielu amatu katram dos. Apspriedes notika manā dzīvoklī, Elizabetes ielā 69, jo trūka piemērotu telpu. Šinīs apspriedēs arī nozīmēja personas attiecīgajiem tiesu amatiem. Izvēle nebija grūta, jo apspriedes dalībnieki, viens otru pazīdami, varēja pareizi novērtēt katra spējas un zināšanas. Apspriedēs jo dzīvi piedalījās gandrīz vai visi Rīgā esošie advokāti.”

Eduārdš Strautnieks,
pirmā tieslietu ministra biedrs,
Tieslietu ministrijas un tiesu
vēsture, 1938

Jēkabs GROTS 1888 – 1942

Dzimis 1888. gada 15. maijā Saikavas pagastā, Vidzemē, lauksaimnieka ģimenē.

Mācījies Rīgas pilsētas ģimnāzijā. Beidzis Tērbatas universitātes juridisko fakultāti.

Strādājis advokatūrā Rīgā, Tērbatā un Pēterburgā. 1920. gadā iecelts par Rīgas apgabaltiesas locekli, 1925. gadā par Tiesu palātas locekli. Kādu laiku Latvijas Ārlietu ministrijas juriskonsults, Starptautisko civiltiesību nodaļas vadītājs, no 1926. gada arī Jūras tiesas priekšsēdētājs. 1934. gada 23. janvārī iecelts par senatoru Senāta Civilās kasācijas departamentā un tur strādājis līdz Senāta likvidēšanai 1940. gada 26. novembrī.

Arestēts 1941. gada 14. jūnijā. Deportēts uz Solikamskas soda nometnēm. Nošauts 1942. gada 17. jūnijā. Rehabilitēts pēc nāves 1989. gadā.

Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa 3. šķiru 1931. gadā.

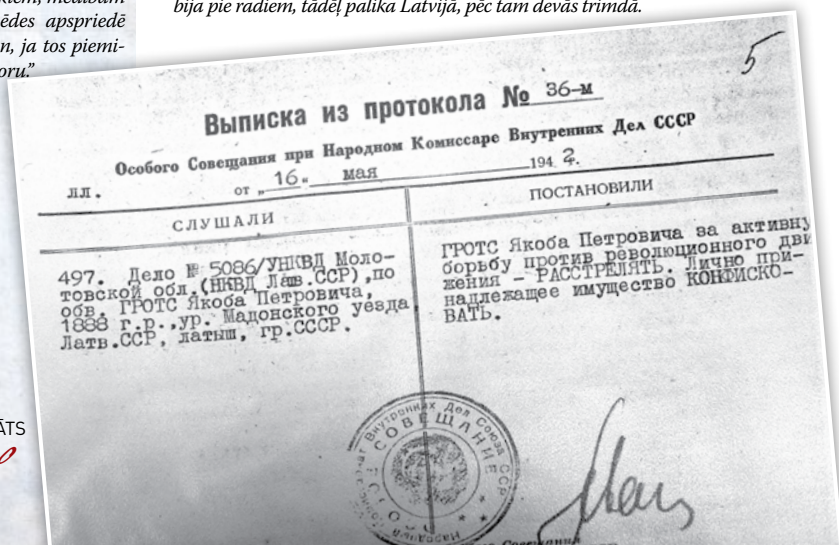
Sieva Marija, dzimusi Celmiņa. Dēls Pēteris Kārlis, dzimis 1921. gadā, meita Annamarija, dzimusi 1923. gadā, dēls Andrejs, dzimis 1927. gadā.

Rīgas Latviešu biedrības runsavīrs

Divdesmit gadus – no 1920. līdz 1940. gadam – Jēkabs Grots darbojās Rīgas Latviešu biedrībā, bija biedrības runsavīrs. Rīgas Latviešu biedrībā aktīvi darbojās arī senatori Alksnis, Ankravs, Bergtāls, Čakste, Ducmanis, Gubens, Kalacs, Leitāns, Ozoliņš O., Puriņš, Rumpēters un Stērste.

Latviešu biedrības namu senatori izmantoja arī kopīgai atslodzei pēc saspringtā darba. Senators Rumpēters atmiņās raksta: „Pēc departamenta kopsēdes, kas katru mēnesi bija pēdējā, mēs parasti gājām uz Latviešu biedrību vakariņot. Senators Grots kā šīs biedrības nama pārzinis tad parūpējās, lai mums “māmuļā” būtu rezervēta kamīna istaba, kurā, mums ienākot, jau kūrējās kamīns. Tur pie klāta galda tad valdīja omulība, nāca jautri stāsti par studiju laikiem, medībām u.t.l. Mūsu strīdi sēdes apspriedē tad bija aizmirsti, un, ja tos pieminēja vēl, tad ar humoru.”

Lēmums – nošaut. Četru stundu pratināšanas protokols ir īss – divarpus lapaš. Lēmums: par aktīvu cīņu pret revolucionāro kustību – nošaut. Personīgo īpašumu – konfiscēt. Tālāk lietā seko akts, sastādīts 1942. gada 17. jūnijā plkst. 23.00 par to, ka sods izpildīts, likis aprakts. Senatora dzīvesceļš bija beidzies. Grota sieva un divi bērni, kas arī bija izsūtīti, Latvijā atgriezās 1957. gadā. Jaunākais dēls izsūtīšanas dienā bija pie radiem, tādēļ palika Latvijā, pēc tam devās trimdā.

Aleksandrs GUBENS 1879 – 1952

Dzimis 1879. gada 13. martā Kraukļu pagastā, Vidzemē, skolas pārziņa ģimenē.

Mācījies Rīgas klasiskajā ģimnāzijā, beidzis Maskavas universitātes juridisko fakultāti. Sācis darbu par zvērināta advokāta palīgu, pēc tam bijusi sava advokāta prakse Rīgā. No 1911. gada pildījis zvērināta advokāta pienākumus Pēterburgas Tiesu palātas apgabalā.

Atgriezies Latvijā un 1918. gada 19. decembrī, veidojot Latvijas tiesas, iecelts par Tiesu palātas krimināldepartamenta tiesnesi. 1920. gada 29. novembrī iecelts Senāta Kriminālās kasācijas departamentā par senatoru. No 1931. gada departamenta priekšsēdētājs, no 1934. gada līdz Senāta likvidēšanai 1940. gada novembrī – arī Senāta Apvienotās sapulces priekšsēdētājs.

Viens no atzītākajiem tiesu prakses veidotājiem, sevišķi kriminālās jurisdikcijas laukā. Rosinājis dibināt Latvijas krimināltiesību biedrību, piedalījies tās kongresa organizēšanā 1937. gadā. Piedalījies Latvijas Sodlu likuma un Tiesu iekārtas likuma izstrādāšanā. Vairāku ministriju konsultants. Valsts prezidenta uzdevumā darbojies notiesāto apžēlošanas lūgumu komisijā. 1938. gadā iecelts par Triju Zvaigžņu ordeņa kapitula kancleru.

Rīgas Latviešu biedrības valdes loceklis. Dziļi dievbijīgs cilvēks, bieži gājis baznīcā, Latvijas evaņģēliski luteriskās baznīcas virsvaldes loceklis.

Vācu okupācijas laikā viņam nebijis vietas Latvijas tiesu iestādēs, ko dziļi pārdzīvojis un turpinājis strādāt tikai Baznīcas virsvaldē.

1944. gadā devies trimdā.

Miris 1952. gada 21. novembrī Vācijā.

Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa 3. šķiru 1926. gadā un 2. šķiru 1933. gadā, Atzinības krustu un Igaunijas Ērgļu ordeni.

„Gubens mēdza, ar viņam piemītošo patosu, apzīmēt Latvijas tiesas par Temīdas tempļiem, kuros katram jāieiet ar vislielāko bijību. Ar visu savu dzīvi Gubens pierādīja, ka šie vārdi nav tukša frāze: viņš ne tikai spriež tiesu, viņš arī dziļā bijībā un visā pazemībā meklē taisnību. Un kur viņš to atrod, tur viņš nepazīst kompromisa. Ir zināmi vairāki gadījumi, kur Gubens gāja pret vairākuma domām, pārliecībā, ka, izspriežot lietu citādi, varētu tikt nodarīta netaisnība. Ja Latvijas tiesas visā Latvijas brīvvalsts pastāvēšanas laikā aizvien palika neatkarīgas un nepakļāvās iespajdiem no ārienes, cik augsta arī nebūtu iespajdotāja persona vai personu grupa, tad Gubens bija viens no tiem, kas tiesu neatkarību sargāja un kam to arī izdevās nosargāt.”

Dr. A. Rūsis. Tiesnesis ar ticīgu sirdi. Baznīcas kalendārs, 1954

Senāta priekšsēdētāja kabinetā. Gubenu Senāta Apvienotās sapulces priekšsēdētāja amatā iecēla pēc 1934. gada 15. maija apvērsuma, tādēļ saprotami, ka viņa kabinetā goda vietā bija Valsts un Ministru prezidenta portrets. Ulmaņa 60 gadu jubilejā 1937. gada 4. septembrī tieslietu resora delegācija ieradās sveikt prezidentu un Gubens nolāsija apsveikuma adresi, kurā bija atzīmēts, ka tiesu iestādēm ir īpaši motīvi būt pateicīgām Ulmanim. Par to, ka ir atstāti spēkā un tiek ievēroti likumi, kas garantē tiesu varas neatkarību no citām valsts varām, prezidents stiprina tiesu autoritāti, ikvienā iespējamā vietā izceļot tiesu institūtu nozīmi, tiek būvēta Tiesu pils un, protams, 1937. gada Civillikums, kas tiek saukts par Prezidenta civillikumu.

Jānis KALACS 1868 – 1947

Dzimis 1868. gada 10. janvārī Trikātas pagastā, Vidzemē, lauksaimnieka ģimenē.

Beidzis Pēterburgas universitātes juridisko fakultāti. Ieņēmis dažādus amatus Krievijas tiesās, sasniedzot Tiesu palātas locekļa amatu Irkutskas Tiesu palātā.

1920. gadā atgriezies Latvijā un iecelts par pirmo Latgales (Daugavpils) apgabaltiesas priekšsēdētāju.

1922. gada 7. septembrī iecelts par Senāta Administratīvā departamenta senatoru, no 1934. gada 21. novembra līdz Senāta likvidēšanai 1940. gada 26. novembrī ieņēmis arī departamenta priekšsēdētāja amatu.

Ilgus gadus bijis Augstākās disciplinārās tiesas loceklis un no 1927. gada tās priekšsēdētājs.

Publicējis rakstus juridiskajā periodikā. Latvijas Sarkanā Krusta ilggadējs valdes un prezidija loceklis.

1944. gadā devies trimdā.

Miris 1947. gada 2. februārī Vācijā.

Apbalvots ar Triju zvaigžņu ordeņa 3. šķiru 1926. gadā un 2. šķiru 1935. gadā.

Sieva Marija, dzimusi Martinova.

„Neskatoties uz lietu daudzumu, izspriežamo priekšmetu dažādību un skaita ziņā relatīvi mazo personāla sastāvu, Latvijas Senāta Administratīvais departaments ir uzrādījis ievērojami augstu produktivitāti, pārspējot šai ziņā Austrijas un Polijas administratīvos tribunālus, kur uz katru tiesnesi krit ne vairāk par 15 referātiem mēnesī, kamēr Latvijā uz katru senatoru iznāk caurmērā ne mazāk kā 25 referāti mēnesī. Attiecībā uz darba kvalitāti Latvijas Senāta Administratīvais departaments nekad nav izsaucis negatīvas atsauksmes ne no viena minētā laika sprīdi bijušajiem tieslietu ministriem, nedz arī no likumdošanas iestādēm.”

J. Kalacs. Novērojumi likumā par administratīvām tiesām. Tieslietu Ministrijas Vēstnesis, 1938

„Ar tagadējo senatoru Kalacu iepazīnos un viņa darbību pirmo reizi vēroju tālās Sachalinas dienvidos, kur Kalacs bija mier- un izmeklēšanas tiesnesis. Objektivitāte, nosvērtība, dziļa cilvēka dvēseles pazīšana un cieņa pret cilvēku kā tagad ir, tā arī toreiz, pirms 35 gadiem, bija Kalaca raksturīgas īpašības, kuras viņu spilgti izcēla ne tikai no toreizējās ierēdniecības, bet arī no pārējo tiesas darbinieku vidus, padarīja viņu par sevišķi populāru starp vietējiem iedzīvotājiem. Tiesnesis Kalacs divatā ar savu darbvedi vai dažreiz pat viens, bez jebkādas bruņotas apsardzības mierīgi devās garajos dienesta ceļojumos jāšus caur maz apdzīvotās salas mežiem un pāri kalniem, nebaidoties no vietējiem katorgas cietumiem izbēgušajiem daudziem katordzniekiem, kuri laupīja un slepkavoja. Bet visiem tiem bija labi zināmas tiesneša attiecības un izturēšanās pret cilvēkiem, arī pret apsūdzētiem, notiesātiem, visas cilvēka tiesības zaudējušiem, un tiesnesi neviens neaizskāra. Arī kancelejas darbiniekus un mājas apkalpotājus Kalacs ne vienreiz vien izraudzīja no vietējā katorgas cietuma, un nebija gadījuma, kad viņš būtu sūdzējies par vilšanos cerībās uz cilvēka dvēseles gaišājo spēku pārsvaru.”

Fr. Zilbers. Senatora Jāņa Kalaca 70 gadi. Tieslietu Ministrijas Vēstnesis, 1938

Fridrihs KONRADI 1881 – 1946

Dzimis 1881. gada 26. novembrī Sakas pagastā, Kurzemē, mācītāja ģimenē.

Mācījies Rīgas pilsētas ģimnāzijā, beidzis Maskavas universitāti.

1906.–1918. gadā ieņēmis tiesamatu kandidāta, papildmiertiesneša un miertiesneša amatus Rīgas apgabaltiesā. 1918. gada 19. decembrī, veidojot Latvijas tiesas, iecelts par Tiesu palātas locekli.

No 1928. gada 8. maija līdz 1939. gadam senators Latvijas Senāta Civilās kasācijas departamentā.

Bijis arī Augstākās disciplinārās tiesas loceklis, Valsts kontroles padomes loceklis, Tieslietu ministrijas juriskonsults. Vācu juristu biedrības vicepriekšsēdētājs.

1939. gadā devies trimdā.

Miris 1946. gada 28. martā Vācijā.

Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa 3. šķiru 1931. gadā.

Sieva Herta Sofija, dzimusi Candere, padomju rakšbūves izgudrotāja Fridriha Canderā māsa. Dēls Gerhards, medicīnas doktors Kanādā.

„... senators F. Konradi manā darbības laikā bija pats „spēcīgākais” jurists Senāta civildepartamentā. Viņam bija asa uztvere, loģiska domāšana, lielas zināšanas juridiskajā literatūrā un pie tam vēl lielas darba spējas. Civildepartamenta praksi viņš zināja gandrīz no galvas.”

A. Rumpēters.
Atskats uz Senātu Latvijas tiesu sistēmā. Latviešu juristu raksti, 1973

Sešpadsmit sējumi.

Senators F. Konradi kopā ar Tiesu palātas locekli A. Valteru sakārtoja izvilkumus – tēzes no Senāta Civilās kasācijas departamenta spriedumiem. Laikā no 1925. līdz 1940. gadam iznākuši 16 sējumi, kas bija ļoti pieprasīti juristu aprindās.

Pēteris LEITĀNS 1879 – 1949

Dzimis 1879. gada 19. janvārī Jaunpiebalgas pagastā, Vidzemē, amatnieka ģimenē.

Beidzis Jelgavas ģimnāziju un 1917. gadā Maskavas universitātes juridisko fakultāti. Strādājis par zvērīnāta advokāta palīgu Maskavas Tiesu palātā.

1919. gadā iecelts par Rīgas apgabaltiesas locekli, 1924. gadā par apgabaltiesas priekšsēdētāja biedru.

1937. gada 1. septembrī iecelts par senatoru Latvijas Senāta Civilās kasācijas departamentā, kur strādājis līdz Senāta likvidēšanai 1940. gada 26. novembrī.

Vācu okupācijas laikā strādājis Tiesu palātas Civildepartamentā. Rakstījis par civiltiesību jautājumiem un atmiņas par Latvijas tiesu darbības sākumu.

1944. gadā devies trimdā uz Zviedriju. Nodarbojies ar publicistiku, uzrakstījis ievadu zviedru valodā izdotajai grāmatai „Padomju asins darbi Baltijā”.

Miris 1949. gada 9. aprīlī Zviedrijā.

Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa 4. šķiru 1928. gadā. Sieva Vallija, dzimusi Bērziņa. Meita Velta.

„Darba bija pāri par mēru. Apziņas, ka strādāju, cik bija manas spēkos. Izpildīju civilnodaļas vadītāja pienākumus; vadīju tiesas sēdes un ņēmu pusi no sēžu referātiem. Bez tam piedalījies nedēļā administratīvās nodaļas sēdēs; ņēmu administratīvās sūdzības un rakstīju spriedumu motīvus. Nevar teikt, ka šajās sēdēs referātu skaits būtu liels, tomēr lietas, kas nāca manā referatā, piemēram, par vēlēšanu atcelšanu, administrācijas nepareizu rīcību un tml., bija stipri sarežģītas. Šādos apstākļos sākās manas nodaļa vadītāja gaitas. Arī vēlākā laikā sēdēs ņēmu tikpat referātu, kā citi tiesneši, un bez tam vēl visas blakussūdzības par mīrtiesnešu lēmumiem vai rīcību nolūkā ievadīt zināmos jautājumus vienādu praksi. (...) Tiesnešos valdīja pacilāts gara stāvoklis, izpaušanās griba vēltīt darbam vislabākos spēkus un zināšanas. Acīm redzot, manu kolēģu pārdzīvojumi bija tādi paši kā mani personīgi. Tapusi bija Latvijas tiesa, vajadzēja parādīt, ka gribam un varam strādāt ne sliktāk par mūsu priekšgājējiem.”

P. Leitāns par darbu Rīgas apgabaltiesā 1920.-tajos gados. Tieslietu ministrijas un tiesu vēsture, 1938

Augusts LĒBERS 1865 – 1948

Dzimis 1865. gada 7. oktobrī Rīgā. Tēvs Teodors Lēbers – tirgotājs, Lielās ģildes vecākais.

Beidzis Rīgas guberņas ģimnāziju un Tērbatas universitāti. 1889. gadā Getingenas universitātē ieguvis tieslietu zinātņu doktora grādu. Studiju nolūkos gadu pavadījis Francijā un Anglijā, bet 1890.–1891. gadā strādājis Rjažaņas apgabaltiesā par tiesamatu kandidātu un sekretāru. No 1892. gada advokāta palīgs un advokāts Rīgā.

1919. gada 19. augustā apstiprināts par Senāta senatoru un šo amatu pildījis divdesmit gadus – līdz aiziešanai pensijā 1938. gadā. Bijis gan Administratīvā, gan Civilās kasācijas departamenta senators, 1933.–1934. gadā departamenta priekšsēdētājs. Pēc aiziešanas no amata iecelts par Senāta Goda tiesnesi.

Strādājis pie Latvijas Universitātes Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātes izveidošanas, pirmā pagaidu dekāna vietnieks, 1919.–1930. gadā docents, vēlāk profesors tirdzniecības tiesībās. Viens no pirmajiem cittautesu pasniedzējiem, kas savas lekcijas sācis lasīt latviešu valodā. 1930. gadā piešķirts Latvijas Universitātes goda doktora grāds.

Viens no Civillikuma izstrādātājiem. Piedalījies arī citu likumu izstrādāšanā. Strādājis Baltijas valstu čeku un vekseļu tiesību unifikācijā. Tieslietu ministrijas juriskonsults. Daudz rakstījis par tiesību un tieslietu jautājumiem Latvijas un ārzemju izdevumos, piedalījies Latviešu konversācijas vārdnīcas veidošanā. „Tirdzniecības tiesību pārskats” un citu mācību grāmatu autors. Vācu Juristu biedrības un Latvijas Vēža apkarošanas biedrības darba veicinātājs, Latvijas Ugunsapbedīšanas biedrības dibinātājs.

1939. gadā ģimene izbraukusi uz Vāciju.

Miris 1948. gada 14. februārī Vācijā.

Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa 3. šķiru 1926. gadā un 2. šķiru 1935. gadā. Pie nama Hospitāļu ielā 22, kur bijusi senatora pēdējā dzīves vieta Rīgā, 1990. gadā atklāta piemiņas plāksne.

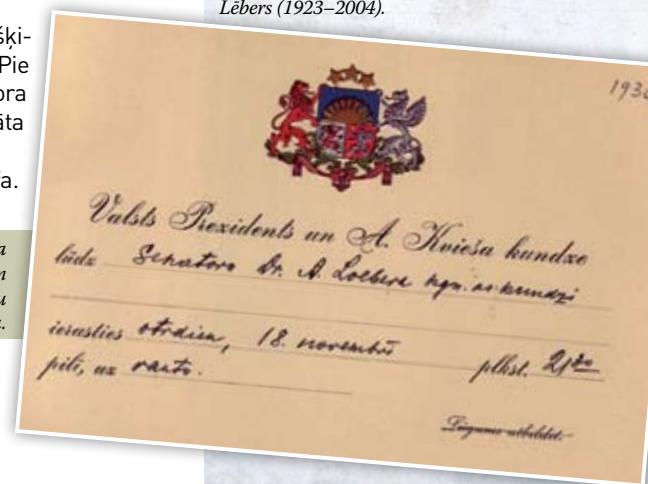
Sieva Emīlija, dzimusi Mencendorfa. Pieci bērni, divi miruši jau Latvijā.

Prezidenta ielūgums. Senatori Latvijā bija godāti, viņus aicināja uz visaugstākajām pieņemšanām. Valsts novērtēja viņu darbu un prātu.

Piemīnai – senatora Lēbera fonds

Pēc senatora dēla Dītriha Andreja Lēbera ierosinājuma 1993. gadā profesora Augusta Lēbera piemiņai Latvijā tika nodibināts viņa vārdā nosauktais fonds. Ar Lēbera fonda līdzdalību ir izdoti Latvijas Senāta spriedumi (1918–1940), to rādītājs, kā arī Latvijā iznākušo žurnālu “Zakon i sud” (krievu valodā 1928–1938) un “Tieslietu Ministrijas Vēstnesis” jaunizdevumi. Ar fonda atbalstu izveidots Augstākās tiesas muzejs, kā arī piešķirtas stipendijas vairākiem autoriem tiesību zinātnē. Nesavtīgi intelektuālu un arī finansiālu atbalstu Latvijas tiesību zinātnes attīstībā devis arī senatora dēls – Ķīles universitātes tiesību profesors, Latvijas Zinātņu akadēmijas ārzemju loceklis un Goda mecenāts, Latvijas Universitātes goda doktors Dītrihs Andrejs Lēbers (1923–2004).

Bronislavs NAGUJEVSKIS 1874 – 1942

Dzimis 1874. gada 10. augustā Rīgā, Kazaņas universitātes profesora ģimenē.

1896. gadā beidzis Kazaņas universitātes juridisko fakultāti. Bijis Kazaņas apgabaltiesas locekļa kandidāts, Kazaņas Tiesu palātas sekretāra palīgs, Kazaņas apgabaltiesas sekretārs, vēlāk miertiesnesis Čistopolē, Ufas apgabaltiesas prokurora biedrs.

1915.–1917. gadā Rīgas apgabaltiesas loceklis. 1918. gada 19. decembrī, veidojot Latvijas tiesas, iecelts par Tiesu palātas locekli.

1919. gada 15. decembrī iecelts par senatoru Senāta Kriminālā kasācijas departamentā, kur strādājis līdz 1935. gadam.

No 1920. gada bijis arī Kara virstiesas loceklis. 1919.–1920. gadā Tautas padomes loceklis, pārstāvējis poļu minoritātes intereses. No 1929. gada Augstākās disciplinārās tiesas loceklis.

Augstākās izglītības veicināšanas biedrības priekšsēdētājs, Latvijas saimniecības biedrības un Rīgas komercinstitūta saimnieciskās komisijas priekšsēdētājs.

Miris 1942. gada 2. novembrī Rīgā.

Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa 3. šķiru 1930. gadā.

Sieva Zofija, dzimusi Vojakovska. Dēli Bronislavs, dzimis 1903. gadā, un Vitolds, dzimis 1909. gadā.

Cittautieši Senātā

Bronislavs Nagujevskis bija viens no pieciem Latvijas Senāta senatoriem – nelatviešiem. Nagujevskis bija polis, Bukovskis – krievs, Disterlo, Konradi un Lēbers – vācieši. Viņi visi bija atzīti un novērtēti senatori.

Tomēr, kā uzskata senatora Lēbera dēls Dītrihs Andrejs Lēbers, tieši tautība bija šķērslis tēvam ieņemt Senāta Civilās kasācijas departamenta priekšsēdētāja amatu, kad 1933. gadā nomira iepriekšējais priekšsēdētājs Kārlis Ozoliņš. Lēbers nepilnu gadu pildīja departamenta priekšsēdētāja pienākumus, taču par pilntiesīgu priekšsēdētāju viņu neapstiprināja. Kompensācijai Lēbers tika izvirzīts apbalvošanai ar Triju zvaigžņu ordeni. Kā uzsver Lēbers, pēc 1934. gada 15. maija apvērsuma valsts politikas noteicēji īpaši centās stiprināt latviešu īpatsvaru tiesu struktūrās un atbrīvoties no cittautiešiem. Šos centienus raksturojot tieslietu ministra runa 1939. gadā: „... ir likti pamati nacionālām, latviskām tiesībām. Šai laikā (...) ieņemts ne viens vien cietoksnis, kurā agrāk valdīja svešas domas (...). Ir mainījis arī tiesu un advokatūras personālais sastāvs. Mēs esam centušies iet pa tiem ceļiem, kas ved uz īstām, latviskām tiesībām.”

Kārlis OZOLIŅŠ 1866 – 1933

Dzimis 1866. gada 22. septembrī Vesalavas pagastā, Vidzemē, lauksaimnieka ģimenē.

Studējis tieslietas Maskavas universitātē.

1890. gadā sācis strādāt Rīgā par zvērināta advokāta palīgu, vēlāk par zvērinātu advokātu.

1918. gada 19. decembrī, veidojot Latvijas tiesas, iecelts par Latvijas Senāta senatoru. No 1919. gada 2. oktobra Civilās kasācijas departamenta priekšsēdētājs.

Bijis runasvīrs Rīgas Latviešu biedrībā.

Miris 1933. gada 23. novembrī Rīgā.

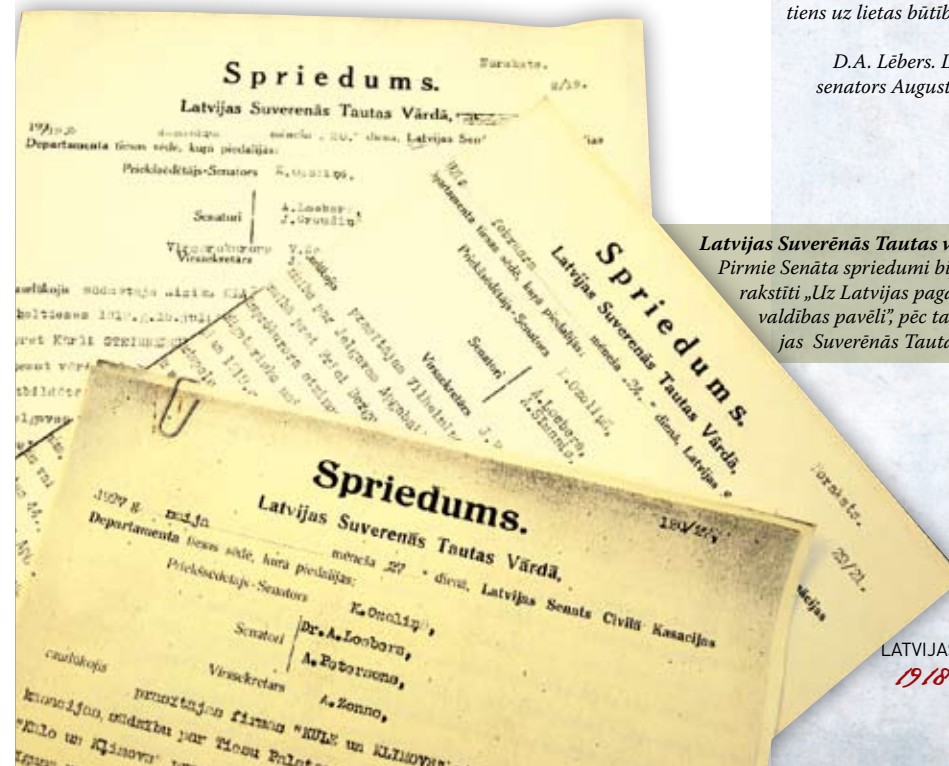
Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa 2. šķiru 1926. gadā.

Meitas Anna, Marija, Maija, dēls Jēkabs. Visa ģimene tika iznīcināta padomju represijās. Vienīgi meita Anna, gleznotāja, kopā ar vīru komponistu Volfgangu Dārziņu paspēja emigrēt.

„Kārlis Ozoliņu tēvs savās atmiņās raksturo kā labsirdīgu un ideāli noskaņotu cilvēku. Viņš esot bijis liels puķu mīlētājs. Kā tiesnesis Kārlis Ozoliņš esot bijis tīrs praktiķis bez dziļākām teorētiskām zināšanām. Bet viņam bija izcilas uztveres spējas un pareizais skatniens uz lietas būtību.”

D.A. Lēbers. Latvijas Senāta senators Augusts Lēbers, 2002

Latvijas Suverēnās Tautas vārdā.
Pirmie Senāta spriedumi bija rakstīti „Uz Latvijas pagaidu valdības pavēli”, pēc tam „Latvijas Suverēnās Tautas vārdā”.

Osvalds OZOLIŅŠ 1888 – 1942

Dzimis 1888. gada 13. augustā Rīgā.
Pēc Rīgas Aleksandra ģimnāzijas beigšanas studējis tieslietas Pēterburgā.

No 1913. līdz 1915. gadam bijis zvērīnāta advokāta palīgs Rīgā. Kad Rīgai tuvojās vācu karaspēks, pārcēlies uz Krieviju, strādājis par juriskonsultu dažādās iestādēs, vēlāk iesaukts kara dienestā.

1920. gadā atgriezies Latvijā un iecelts par Rīgas apgabaltiesas locekli, 1925. gadā par Tiesu palātas locekli.

1930. gada 26. jūnijā iecelts par senatoru Latvijas Senātā. 1934. gadā ievēlēts par Civilās kasācijas departamenta priekšsēdētāju un šajā amatā bijis līdz Senāta likvidēšanai 1940. gada 26. novembrī.

Augstākās disciplinārās tiesas loceklis. 1937. gada Civillikuma izstrādāšanas komisijas loceklis. Darbojies Baltijas valstu juristu birojā, bijis juriskonsults Valsts kontrolē, pasniedzis juridiskos kursus Rīgas Komercestitūtā, Latvijas Tautas universitātē, Rīgas pilsētas 1. ģimnāzijā. Piedalījies vairākos starptautiskos juristu kongresos.

Darbojies Juristu biedrībā, Rīgas Latviešu biedrībā, aeroklubā.

1941. gada 14. jūnijā kopā ar ģimeni deportēts. Ar PSRS IeTK Sevišķās apsūdzības lēmumu 1942. gada 18. novembrī piespriests nāves sods nošaujot. Pamatojums: par aktīvu cīņu pret revolucionāro kustību. Taču senators jau bija miris 21. aprīlī, Vjatlagā. Reabilitēts pēc nāves 1989. gadā.

Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa 2. šķiru 1935. gadā.

Sieva Laura, dzimusi Lauberte. Meitas Maija, dzimusi 1926. gadā, un Ilga, dzimusi 1918. gadā.

Senators Ozoliņš ar meitu Ilgu.
Viņa no Ozoliņu ģimenes vienīgā 1958. gadā atgriezās Latvijā. Senatora sieva Laura mira izsūtījumā Tomskas apgabalā 1941. gadā, bet septiņpadsmitgadīgā meita Maija – 1943. gadā.

A. Rumpēters,
Latviešu Juristu raksti, 1959

Aleksandrs PĒTERSONS 1867 – 1931

Dzimis 1867. gada 18. martā Liepājā, jūrnieka ģimenē. Jaunības gados arī pats braucis jūrā.

Beidzis Liepājas klasisko ģimnāziju un iestājies kā brīvprātīgais Jeļisavetgradas dragūnu pulkā. Studējis Maskavas universitātes filoloģiskajā, pēc tam – juridiskajā fakultātē. 1895. gadā Jaroslāvā beidzis Demidova juridiskā liceja pilnu kursu.

1896. gadā sācis strādāt par Rīgas apgabaltiesas tiesamatu kandidātu. 1898.–1915. gadā zvērīnāts advokāts Rīgā, Jelgavā un Tukumā. 1918. gada 19. decembrī, veidojot Latvijas tiesas, iecelts par Tiesu palātas locekli.

1921. gadā iecelts par Latvijas Senāta virsprokurora biedru. 1922. gada 16. novembrī par senatoru Senāta Civilās kasācijas departamentā.

Bijis Augstākās disciplinārās tiesas loceklis.

Miris 1931. gada 17. decembrī.

„Sabiedrībā Pētersons bij iecienīts kā vienmēr asprātīgs cilvēks, kura dzirkstošais humors nekad nebija izsmeļams. Būdams piedzīvojis un spējīgs jurists, parādīja arī retas lingvinista spējas – brīvi pārvaldīja 15-16 valodas. Daudzo valodu pārzināšana Pētersonam bij radījusi izdevību iedziļināties ne vien juridisko, bet arī vēsturisko atziņu pētišanā un tiklab vēsturiskos, kā valodnieciskos jautājumos Pētersons bija sasniedzis gandrīz enciklopēdijas pilnību.”

„Universitas”,
1932.g. Nr.1

Kārlis PURIŅŠ 1883 – 1947

Dzimis 1883. gada 5. oktobrī Smiltienē, Vidzemē, lauksaimnieka ģimenē.

Studējis Maskavas universitātē vēsturi un filoloģiju, 1911. gadā ieguvis grādu jurisprudencē un gatavojies profesūrai pie tautsaimniecības katedras.

Sācis strādāt Maskavā advokatūrā un uzņemts par zvērinātu advokātu Maskavas Tiesu palātas apgabalā.

1918. gadā atgriezies Latvijā un pēc valsts proklamēšanas iecelts par pirmo finanšu ministru, šo posteni, ar dažu mēnešu pārtraukumu, ieņēmis divreiz līdz 1921. gadam. Tautas Padomes loceklis un 1920. gadā ievēlēts par 1. Satversmes Sapulces locekli no Demokrātu savienības.

Latvijas Universitātes dibināšanas organizācijas padomes loceklis. 1919. gadā ievēlēts par Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātes pirmo dekānu, pēc tam bijis docents finanšu zinātnes katedrā. Tieslietu ministrijas juriskonsults.

1925. gada 6. augustā iecelts par senatoru Senāta Administratīvā departamentā, kur strādājis līdz Senāta likvidēšanai 1940. gada 26. novembrī.

Senatora amatu savienojis ar docenta amatu Latvijas Universitātē. 1937. gadā aizstāvējis doktora disertāciju par ienākuma nodokli Latvijā un ievēlēts par profesoru. No 1938. gada Latvijas Valsts saimniecības padomes loceklis.

1944. gadā devies trimdā uz Vāciju.

Miris 1947. gadā Vācijā.

Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa 3. šķiru 1926. gadā.

Sieva Lidija, dzimusi Lazdiņa. Meitas Ingrida Vera, dzimusi 1921. gadā, un Nora Gundega, dzimusi 1922. gadā.

Finansists un jurists. Puriņš veicis pētījumus par valsts kredīta un finanšu jautājumiem. Grāmata „Kooperatīvais un tirdzniecības kredīts Latvijā” izdota 1920. gadā, senatora sarakstītais „Finanšu zinātnes kurss” – 1927. gadā. Presē publicēti daudzi raksti par nodokļu tiesībām un saimnieciskiem jautājumiem.

Maksis RATERMANIS 1893 – 1970

Dzimis 1893. gada 22. jūlijā Blīdenes pagastā, Kurzemē, skolotāja ģimenē.

Pēc tēva nāves pats pelnījis iztiku ar privātsundām un vienlaikus mācījies Nikolaja ģimnāzijā Liepājā. 1913.–1916. gadā studējis Maskavas universitātes juridiskajā fakultātē. Pēc tam iestājies Aleksandra kara skolā, pēc tās beigšanas iedalīts Maskavas garnizona rezerves pulkā, bet kā labs valodu zinātnis piekomandēts Starptautiskā Sarkanā Krusta dāņu misijai. 1917. gadā demobilizējies, bet atkal iesaukts Deņikina armijas vienībā. 1920. gadā vēlreiz demobilizējies, devies uz Bulgāriju un strādājis dažādus darbus.

1923. gada vasarā atgriezies Latvijā un iecelts par papildu mirtiesnesi, bet no 1924. gada rudens līdz 1938. gadam bijis Rīgas apgabaltiesas loceklis. 1934. gadā iecelts par Rīgas apgabaltiesas priekšsēdētāja biedru.

No 1939. gada 16. novembra līdz 1940. gada oktobrim bijis senators Latvijas Senāta Civilās kasācijas departamentā.

Lai izvairītos no apcietināšanas, kopā ar ģimeni 1941. gadā aizbraucis uz Vāciju, bet pēc tam atgriezies Rīgā un strādājis par juriskonsultu Tieslietu ģenerāldirekcijā. 1944. gadā atkal devies uz Vāciju, kur pieņemts par baltiešu sakaru direktoru majora pakāpē amerikāņu štābā Heidelbergā. No Vācijas devies uz ASV, kur mācījies krievu valodu ASV gaisa flotes skolā Sirakūzā.

Miris 1970. gadā ASV.

Sieva Marija. Dēli Jānis un Juris.

Senatora ģimene. Maksis, Marija un Jānis Ratermaņi pie Brīvības pieminekļa Rīgā 1939. gadā. Pēc diviem gadiem viņi atstāja Latviju.

No saejas uz saeimu

Kādēļ Latvijas parlamentu sauc par Saeimu? Saeimas priekšgājēja – Satversmes sapulces – 1921. gada 11. oktobra sēdes stenogrammā redzams, ka bija arī citi varianti. Demokrātu savienības pārstāvis Kārlis Puriņš piedāvāja parlamentu saukt par Valsts domi. Viņaprāt Saeima neizsaka to jēdzienu, ko tam patiesībā ir jāapzīmē. „Man liekas, ka nosaukuma izmeklēšanā komisija ir atradusies zem somu un poļu iespaida, jo Polijā un Somijā parlaments ir apzīmēts ar līdzīgu nosaukumu. Valodnieciskā ziņā nosaukums Saeima arī nav pareizi atrisināts. No vārda saiet nevar atrisināt vārdu saeima. Pareizāk būtu, ja vārda saeima vietā liktu saeja vai saiešana,” skaidroja Puriņš. Otra debatētā bija Latgales zemnieku partijas deputāta Jura Pabērza rosinātā Valsts padome. Tad cēlies viens no vārda saeima ierosinātājiem Margērs Skujenieks un aizrādījis, ka vārds esot aizgūts no veciem rakstiem – Kronvaldu Atis ar vārdu saeima apzīmējis to, ko vācieši sauc par landtāgu. Kad nonāca līdz balsošanai, izrādījās, ka tikai divi Satversmes sapulces deputāti vēlējas Valsts domi, bet Valsts padomi atbalstīja 11. Tā arī palika pie Saeimas.

Jānis SKUDRE 1889 – 1942

Dzimis 1889. gada 3. maijā Saukas pagastā, Sēlijā, lauksaimnieka ģimenē.

Mācījies Belajas ģimnāzijā, Kijevas komercinstitūtā, 1914. gadā beidzis Maskavas universitātes juridisko fakultāti, saņemot pirmās šķiras diplomu.

Līdz 1915. gadam strādājis par zvērīnāta advokāta palīgu Daugavpilī. Advokāta darbu pārtraucis, jo iesaukts kara dienestā. Pēc kara skolas beigšanas bijis sapieru rotas komandieris Kurzemes frontē.

1921. gadā iecelts par Latgales apgabaltiesas prokurora biedru, 1922. gadā par Jelgavas apgabaltiesas locekli, 1925. gadā – par Latgales apgabaltiesas priekšsēdētāju. 1934. gada 18. decembrī iecelts par senatoru Latvijas Senāta Kriminālās kasācijas departamentā, kur strādājis līdz Senāta likvidēšanai 1940. gada 26. novembrī. Kopš Latvijas Tiesnešu biedrības nodibināšanas 1929. gadā bijis tās padomes priekšsēdētājs, 1937. gadā ievēlēts par biedrības priekšsēdētāju, 1938. gadā – par valdes priekšsēdi. Bijis arī Latvijas Lauksaimniecības kameras administratīvās sekcijas vadītājs.

1941. gada 17. jūnijā kopā ar ģimeni arestēts un izsūtīts uz Sibīriju.

Miris 1942. gada 8. jūlijā ieslodzījumā Sverdlovskas apgabalā. Nedēļu pēc nāves – 15. jūlijā – PSRS leTK Sevišķā apspriede piespriedusi viņam augstāko soda mēru – nošaušanu – par to, ka bijis tiesnesis Latvijas Senātā, līdzdalību pretpadomju sacelšanās organizācijā un dzimtenes nodevību. Reabilitēts pēc nāves 1992. gadā.

Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa 3. šķiru 1931. gadā un Igaunijas Baltās Zvaigznes ordeni.

Sieva Velta, dzimusi Blūma. Meitas Ilga, dzimusi 1925. gadā, Balva, dzimusi 1928. gadā, Gaida, dzimusi 1931. gadā.

„Jā, Jāni Skudre, tev būs jābūt čaklam kā skudrai. Trīs meitas skolotājas. Kopš 1940. gada novembra tu neesi senators, arī seši simti latu mēnešalgu nesaņem. Visi ienākumi ģimenes uzturēšanai un bērnu skolotāšanai iegūstami sūrā zemnieka darbā. Labi, ka, garus gadus strādādams par tiesnesi Jelgavā, Daugavpilī un Rīgā, nebiji aizmirsis, kā arkla balsti turami, kā siens plaujams un labība kuļama. Desmit slaucamas govīs tev vienmēr bijušas „Lejas Meirānu” kūti. Malacis, ka paspēji uzcelt jaunu divstāvu dzīvojamā māju. Namu uzceli pamatīgu, pēc paša izstrādāta projekta: sešas istabas un virtuve augstāvē, piecas istabas un divas virtuves pirmajā stāvē, telpas saimes ļaudīm. Domāji, lai katrai meitai būtu sava virtuve, kur saimniekot...”

No senatora Viļņa Vietnieka topošās grāmatas „Un ezerā zvaigznes krīt” – dokumentāla stāsta par senatoru Skudri

Senatora piemiņa. 2007. gada 14. jūlijā „Lejas Meirānos”, ko atguvušas senatora meitas, ar Augstākās tiesas, Latvijas Tiesnešu biedrības un Saukas pagasta atbalstu uzstādīta piemiņas zīme. 2008. gada 20. jūlijā „Lejas Meirānos” pulcējās aptuveni divsimts vietējo ļaužu un tiesnešu, advokātu, prokuroru, lai godinātu viņa piemiņu. Tas bija Latvijas tieslietu sistēmas 90 gadu ieskaņas pasākums.

Pēteris STĒRSTE 1893 – 1976

Dzimis 1893. gada 8. septembrī Zaļenieku pagastā, Zemgalē, advokāta un rakstnieka Stērstu Andreja ģimenē.

Beidzis Jelgavas ģimnāziju, 1914. gadā sācis studēt tieslietas Maskavas universitātē, bet 1915. gadā brīvprātīgi iestājies Aleksandra kara skolā. 1916. gadā iesaukts kara dienestā, iedalīts 5. Zemgales latviešu strēlnieku pulkā par ložmetēju komandas priekšnieku. Piedalījies Latvijas atbrīvošanas cīņās 1919. gadā, cīnījies asiņainajās kaujās Ložmetēju kalnā, vairākkārt ievainots.

1926. gadā beidzis Latvijas Universitāti. Jau mācoties strādājis Tiesu palātas Civilajā departamentā par sekretāra palīgu. 1925. gadā iecelts Jelgavas apgabaltiesā par papildmiertiesnesi, 1928. gadā par Jelgavas apgabaltiesas locekli, 1933. gadā par Tiesu palātas locekli.

1937. gada 1. septembrī iecelts par senatoru Latvijas Senāta Civilās kasācijas departamentā, kur strādājis līdz Senāta likvidēšanai 1940. gada 26. novembrī.

Vācu okupācijas laikā tiesnesis Tiesu palātas civilā departamentā.

1944. gadā devies trimdā uz Vāciju. Aktīvi iekļāvies sabiedriskajā darbā, bijis latviešu Centrālās padomes priekšsēdētājs. 1950. gadā emigrējis uz ASV. Lāčplēša ordeņa kavalieru biedrības valdes loceklis.

Miris 1976. gada 20. martā ASV.

Vienīgais senators – Lāčplēša Kara ordeņa kavalieris. Apbalvots arī ar Jura krustu un citiem Krievijas militārajiem ordeņiem.

Sieva Milda, dzimusi Matuzele. Meita Margita un dēli Andrejs un Pēteris.

„Viņam bija dzīves skatīšanas prieks, dzīvespriecīgs un dzīves apliecinātājs. Dzīvi Stērste vēroja ar labsirdīgu smaidu un jauku humoru, kā viņam nekad netrūka. No viņa sirsniņas un vienkāršības nevarēja iedomāties viņu tajā augstajā postenī, ko izdodas sasniegt tikai nedaudzajiem, kas izturējuši stingro vispusīgo pārbaudi un atzīti par derīgiem augstajam senatora postenim.”

P. Sekste, studentu korporācijas „Tervetia” biedrs

Apsūdzība un apzēlošana no Stērstu Andreja

Senatora Pētera Stērstes tēvs Andrejs Stērste (1853–1921) bija viens no latviešu tautas atmodas redzamākajiem darbiniekiem un reizē arī ievērojams jurists. Sākot ar 1881. gadu, advokāts Rīgā un Jelgavā, kur viņa palīgi bijuši Jānis Rainis un Alberts Kviesis, vēlākais Latvijas Valsts prezidents, kā arī vēlākais senators Miķelis Gobiņš. Jau students būdams, Stērstu Andrejs iesaistījies aicinājumā kopt un attīstīt latviešu valodu. Sarakstījis pirmo latviešu zinātnisko gramatiku divās daļās, parādījis īpašu talantu tiesu likumu tulkošanā latviešu valodā. Latviešu juridiskās terminoloģijas veidotājs: ar Stērstu Andreja gādību tiesu likumos ieviesti termini “apsūdzība”, “apzēlošana”, “patvarība”, “blakus sūdzība”, “aizmuguras spriedums”, “izpildu raksts”.

Kristaps VALTERS 1861 – 1944

Dzimis 1861. gada 18. decembrī Kuldīgas pagastā, Kurzemē, lauku saimnieka ģimenē.

Mācījies Kuldīgas ģimnāzijā, 1894. gadā beidzis tieslietu studijas Maskavas universitātē. Studējot iesaistījies jaunstrāvniekos, rakstījis „Dienas Lapā”, „Tēvijā”, „Austrumā”, „Mājas Viesī”.

1896. gadā sācis strādāt par zvērināta advokāta palīgu Kuldīgā. Darbojies Jaunajā strāvā, apcietināts kopā ar Raini un Stučku. 1904.–1905. gadā „Dienas Lapas” redaktors un līdzizdevējs. Pirmā pasaules kara laikā darbojies Latviešu bēgļu apgādāšanas centrālajā komitejā Pēterburgā un Tērbatā. No 1904. gada zvērināts advokāts Rīgā.

Piedalījies Latvijas tiesu pagaidu nolikuma izstrādāšanā. 1918. gada 7. decembrī kopā ar Jāni Graudiņu iecelti par pirmajiem Latvijas Senāta senatoriem. 1919. gadā ievēlēts par Senāta Administratīvā departamenta priekšsēdētāju, 1920. gada 3. jūnijā – par pastāvīgu Senāta priekšsēdētāju.

Neskatoties uz Senāta vadītāja pienākumiem, administratīvās tiesības palika viņa mūža mērķis. Līcis pamatus agrārās reformas sūdzību izspriešanas kārtībai. Tieslietu ministrijas juriskonsults. Jurists ar fenomenālu atmiņu, pat pēc gadiem atcerējies lietu materiālu sīkākās detaļas.

Tiesu neatkarības idejas vārdā konsekventi norobežojies no aktīvas politiskas darbības: atteicies no tieslietu ministra posteņa Juraševska valdībā, kā arī nepiekritis kandidēt Valsts prezidenta vēlēšanās. 1934. gadā par atteikšanos atzīt 15. maija legalitāti spiests aiziet pensijā.

Miris 1944. gada 5. novembrī Latvijā.

Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa 2. šķiru 1926. gadā.

Sieva Emma, dzimusi Galviņa. Dēls Nikolajs – advokāts, miris trimdā. Meita Anna, atgriezusies no deportācijas Sibīrijā.

Senāts nemaksā nodevas 15. maija apvērsumam

Senāts spēja aizstāvēt tiesu varu arī autoritārā režīmā, kaut Senāta priekšsēdētājs Valters zaudēja savu amatu. Senāts toreiz saņēma autoritatīvu mājienu nosūtīt Ministru prezidentam Kārlim Ulmanim apsveikumu, tajā uzsverot 1934. gada 15. maija apvērsuma tiesisko jēgu. Valters tam pretojās, norādot, ka apsveikumu var sūtīt, bet atzīt apvērsuma likumību nav iespējams. Bija jūtams spiediens uz tiesu varu gan no Tieslietu ministrijas, gan no Ministru prezidenta. Tieslietu ministrs Apsītis izvirzīja prasību izveidot latviskās tiesības un latviskās tiesas, norādot, ka „nevar būt pareiza sprieduma, ja tiesneša pārliecībā trūkst iekšējās saskaņas ar 15. maija idejām”. Tas nozīmēja politizēt tiesību sistēmu. Taču Senāta spriedumos nav saskatāmas nodevas 15. maija idejām.

Amata ķēde. 1922. gada 28. septembrī valdība izdeva noteikumus par tiesu resora amatpersonu amatapģērbu. Senatori saņēma tumši sarkanās drānas mantiju ar samta apkakli un piedurkņu galiem un tādas pašas krāsas samta cepuri ar zelta pozumentiem trīs rindās. Senatoriem piešķirta arī bronzas ķēde, kas sastāv no 24 maziem valsts ģerboņiem, kuri savienoti viens ar otru ar trim ķēdītēm, un apzeltītas tiesu resora alegoriskas zīmes ozola zaru rotājumā un astoņstūrīgā ierāmējumā.

Fridrihs VESMANIS 1875 – 1941

Dzimis 1875. gada 15. aprīlī Rundāles pagastā, Zemgalē, lauku saimnieka ģimenē.

Beidzis Jelgavas ģimnāziju un studējis tieslietas Tērbatas universitātē. Iesaistījies jaunstrāvniekos un strādājis „Dienas Lapā”. Piedalījies studentu nemiēros, pēc 1897. gada arestiem emigrējis uz Angliju. Bijis „Latviešu Strādnieka” redaktors, „Sociāldemokrāta” redakcijas loceklis. 1903. gadā nelegāli atgriezies Latvijā, apcietināts, izsūtīts nometinājumā Šauļos. Pēc atgriešanās Latvijā 1905.–1906. gadā sociāldemokrātu avīžu „Pēterburgas Latvietis”, „Nākotne”, „Izglītība” redaklējijas loceklis.

1909. gadā beidzis Pēterburgas universitātes juridisko fakultāti un strādājis par zvērinātu advokātu Jelgavā un darbojies preses izdevumos. 1915. gadā sācis strādāt Pēterburgā Latviešu bēgļu apgādāšanas centrālajā komitejā par budžeta nodaļas vadītāju.

1918. gadā atgriezies Latvijā un iecelts par Jelgavas apgabaltiesas locekli. 1919. gadā pārgājis darbā advokatūrā. 1920.–1921. gadā bijis juriskonsults Tieslietu ministrijā.

1921. gada 29. septembrī iecelts par senatoru Latvijas Senātā, darbojies Civilās kasācijas un Administratīvā departamentā.

1919. gadā arī Tautas Padomes loceklis, 1920. gadā ievēlēts par Jelgavas pilsētas galvu. 1920.–1922. gadā Satversmes sapulces loceklis no LSDSP. 1922.–1925. gadā pirmās Saeimas deputāts un līdz 1925. gada 13. martam pirmās Saeimas priekšsēdētājs. 1925. gadā pārgājis darbā diplomātiskajā dienestā par sūtni Londonā. Izvirzīts kandidēt Valsts prezidenta amatam 1927. gadā, ievēlēšanai pietrūcis trīs balsi.

1932. gada 25. februārī atkārtoti uzņēmies senatora amatu Administratīvā departamentā un to pildījis līdz 1937. gada 1. septembrim, kad pensionējies. Ar Ministru kabineta lēmumu ieskaitīts par Goda tiesnesi.

1941. gada 14. jūnijā arestēts un deportēts. Uzrādīta apsūdzība: sociāli bīstams elements – sociāldemokrātu partijas CK loceklis, bijušais senators un vēstnieks Anglijā.

Miris 1941. gada 7. decembrī Usoļjes soda nometnē. Reabilitēts pēc nāves 1991. gadā.

Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa 2. šķiru 1926. gadā. Sieva Berta, dzimusi Kristone.

Sāk ar puikas gados iekrātiem 38 rubļiem

Lai gan Vesmaņa tēvs 19. gs. beigās bija diezgan bagāts saimnieks, tomēr viņš savam vecākajam dēlam aizrādīja, ka nespēs viņa tālāko studiju nodomus materiāli atbalstīt, jo jādod izglītība arī pārējiem pieciem bērniem. Tāpēc 1897. gadā Fridrihs uzsāka patstāvīgu dzīvi – izņēma no Rundāles krājokas savus puikas gados iekrātos 38 rubļus, devās uz Pēterpili un iestājās universitātes juridiskajā fakultātē. Izliku viņš pelnīja, pasniegdams stundas.

Senators Fridrihs Vesmanis ar kundzi Bertu 1923. gadā. Berta bija uzticama ciņu un darba līdzgaitniece, ar labu izglītību un valodas zināšanām, strādāja kopā ar vīru Satversmes sapulcē un bija nenovērtējama palīdzē, viņam veicot arī sūtņa un senatora pienākumus. Viņus izšķīra 1941. gada jūnijā. Arī Berta tika izsūtīta un mira jau ceļā vilcienā, tepat Krustpili.

Voldemārs ZĀMUELS 1872 – 1948

Dzimis 1872. gada 22. maijā Dzērbenes pagastā, Vidzemē.

Beidzis Nikolaja ģimnāziju Rīgā. Tērbatas universitātē studējis tieslietas. Strādājis par zvērināta advokāta palīgu un no 1902. gada par zvērinātu advokātu Rīgā, Tērbatā un Valkā.

1906. gadā bijis avīzes „Latvija” redaktors. Darbojies Latviešu strēlnieku bataljona organizācijas komitejā. 1917. gadā Valkā ievēlēts par Latviešu Pagaidu Nacionālās padomes priekšsēdētāju. Piedalījies Latvijas Tautas padomes politiskās platformas izstrādāšanā 1918. gadā. Vadījis latviešu delegāciju, kura slēdza savstarpējas aizsardzības līgumu ar Lietuvu un Igauniju. Latvijas-Igaunijas robežu komisijas priekšsēdētājs.

1918. gada 19. decembrī iecelts Latvijas Senātā par senatoru un 22. decembrī arī par Kara virstiesas priekšsēdētāju. 1919. gada 23. septembrī iecelts par pirmo Senāta virsprokuroru. Šo amatu pildījis līdz 1921. gada 17. jūnijam.

1920.–1922. gadā Satversmes sapulces loceklis, 1924. gadā no 27. janvāra līdz 18. decembrim – Ministru prezidents. Divas reizes bijis ministrs: 1921.–1922. gadā zemkopības ministrs un 1924. gadā tieslietu ministrs. Kā bezpartejisks politiķis 1927. gadā izvirzīts kandidēt Valsts prezidenta vēlēšanās, ievēlēšanai pietrūcis trīs balsu. Lāčplēša ordeņa domes loceklis.

Vairāku ministriju juriskonsults. Bijis atbildīgos amatos Rīgas Latviešu biedrībā, Latvijas Izglītības biedrībā, Latvijas Juristu biedrībā, Šaha savienībā.

Pēc 1934. gada 15. maija apvērsuma atlaists no valsts dienesta un izslēgts no advokatūras.

Vācu okupācijas laikā 1942.–1944. gadā Tiesu palātas loceklis un Tautas Palīdzības juridiskās nodaļas vadītājs. 1944. gadā devies trimdā.

Apbalvots ar Triju zvaigžņu ordeņa 2. šķiru 1926. gadā, bet no ordeņa atteicies.

Miris 1948. gada 16. janvārī Vācijā.

„Voldemārs Zamuels un viņa kabineta locekļi bija pazīstami kā intelektuāļi, aiz kuriem nestāvēja nekādas saimnieciskas organizācijas, pilnīgi tīri no jebkāda veida veikalošanas. Turklāt vēl minams, ka Zamuels bija jau Satversmes sapulces laikā izvirzījies kā noteikts visāda veida korupcijas apkarotājs, darboties par lūgumu un sūdzību komisijas priekšsēdi. Korupcijas apkarošana deva Zamuēla valdībai lielu popularitāti tautā.”

F. Cielēns.

Laikmetu maiņā, 1963

„Ap Latviešu Pagaidu Nacionālo padomi saistās mūsu neatkarības idejas un valstiskās tapšanas rīta cēliens. Vēl ārēji piederīgi pie Krievijas, Voldemārs Zāmuels un vīri, kas ap to stāvēja, uzņēmās drosmi izteikt un īstenot Latvijas neatkarības gribu. No sabiedrisku organizāciju un pirmo latviešu politisko partiju pārstāvjiem tie izveidoja strādāt spējīgu un apvienotāju latviešu tautas pārstāvību, kuras valdi 1918. gada 11. novembrī Anglijā atzina par latviešu pagaidu valdību. Zāmuels bija šīs mūsu pirmās tautas pārstāvības izpildorgāna vadītājs, ko notikuma dalībnieki godināja par prezidentu.”

Ā. Šīlde.

Trimdinieka raksti 1944–1990

Fricis ZILBERS 1875 – 1942

Dzimis 1875. gada 22. decembrī Meņģeles pagastā, Vidzemē, saimnieka ģimenē.

Beidzis Rīgas Aleksandra ģimnāziju, studējis tieslietas Maskavas universitātē. 1902.–1919. gadā strādājis Krievijas tiesās par tiesamata kandidātu, mirtiesnesi un svarīgu lietu izmeklēšanas tiesnesi Sibīrijā. 1917.–1919. gadā Omskas apgabaltiesas loceklis.

Atgriezies Latvijā, no 1921. gada Jelgavas apgabaltiesas prokurora biedrs, no 1922. gada – Rīgas apgabaltiesas prokurors. 1922.–1925. gadā Latgales apgabaltiesas priekšsēdētājs.

1925. gada 6. augustā iecelts par senatoru Latvijas Senāta Kriminālās kasācijas departamentā. 1936.–1940. gadā Latvijas Senāta virsprokurors.

Latvijas Tiesnešu biedrības valdes loceklis, 1931. gadā biedrības priekšsēdētājs, vēlāk – biedrības padomes loceklis.

1941. gada 14. jūnijā arestēts un deportēts. Apsūdzības rakstā atzīts par sociāli bīstamu elementu – kulaks, apgabaltiesas prokurors, senators – un pieprasīts sodīt ar nāves sodu nošaujot.

Miris 1942. gada 10. maijā ieslodzījumā Kirovas apgabala Vjatlagā pirms lietas izskatīšanas PSRS IeTK Sevišķajā apspriedē. Reabilitēts pēc nāves 1991. gadā.

Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa 3. šķiru 1931. gadā un 2. šķiru 1937. gadā.

Sieva Matilde, dzimusi Ozoliņa. Dēli Boriss, dzimis 1911. gadā, un Arturs, dzimis 1917. gadā.

„Tautas brīvības un neatkarīgas Latvijas valsts domu, ideju mūsu tautas darbinieki un brīvības cīnītāji visos laikos stādījuši augstāk par visu, par ko likuši ķīlā savas personīgas intereses, un šī ideja beidzot novedusi pie vēlama mērķa, pie uzvaras, kad daudzi cīnītāji nolikuši par šo mērķi savas dzīvības. Tikai par tādu maksu un ieročiem rokā tautas iegūst un var paturēt savu zemi, valsti, brīvību, tiesības, godu, maizi, dzīvību.”

Fr. Zilbers.

Tieslietu Ministrijas

Vēstnesis, 1938

Latvijas Tiesnešu biedrības vakariņas, 1938. gads. Pirmajos gados Tiesnešu biedrība cīnījās par tiesnešu apstiprināšanu, blakusamatu noliegšanu un tiesnešu materiālā stāvokļa uzlabošanu. Vēlāk vēribu veltīja visu tiesnešu apvienošanai biedrībā, referātu un saviesīgo vakaru rīkošanai un draudzīgu attiecību nodibināšanai ar Igaunijas un Lietuvas kolēģiem. Tiesnešu biedrībā bija aptuveni 300 biedru.

III

PĒC SENĀTA LIKVIDĒŠANAS

Senatoru likteņi

Latvijas Senātā laikā no 1918. gada 19. decembra līdz 1940. gada 26. novembrim bija strādājuši 30 senatori.

Līdz Senāta likvidēšanai miruši bija septiņi senatori. Pārējiem pēc 1940. gada novembra bija lemts traģisks liktenis.

Septiņi senatori mirst izsūtījumā

Seši senatori un viņu ģimenes apcietināti 1941. gada 14. jūnijā, Skudre – 17. jūnijā. Lēmumus viņu lietās pieņēma PSRS Iekšlietu tautas komisariāta Sevišķā apspriede – ģimenes ārpustiesas institūcija PSRS Iekšlietu tautas komisāra pakļautībā, kas sprieda un rīkojās bez apsūdzētā un liecinieku piedalīšanās.

Divu senatoru lietas Sevišķā apspriede nepaspēja izskatīt – Vesmanis un Zilbers jau bija miruši.

Divās lietās ir Sevišķās apspriedes lēmums: nošaut. Taču arī šos senatus nevajadzēja nošaut, jo Ozoliņš un Skudre mira līdz sprieduma izpildīšanai. Pie tam lēmums par Skudres nošanu pieņemts nedēļu pēc viņa nāves.

Bergtālam un Grotam piespriests nāvessods izpildīts – viņi nošauti.

Arī Ducmanim prokurors bija prasījis augstāko soda mēru – nošanu, bet Sevišķā apspriede mainīja apsūdzību un piesprieda 5 gadus ieslodzījumā soda nomētnēs. Taču arī viņš nomira cietumā astoņus mēnešus pēc soda piespriešanas.

„Taču tēvu mocija ne tik daudz materiālās grūtības kā apziņa, ka bojā gājušas garīgas vērtības. Viņš nevarēja samierināties ar domu, ka Latvija ir zaudējusi savu neatkarību un līdz ar to ir iznīcināta Latvijas tiesību sistēma, kuras izveidošanā viņš bija pelicis savu roku.”

No Dītriha A. Lēbera atmiņām par tēvu bibliogrāfijā „Latvijas Senāta senators Augusts Lēbers”, 2002

Trīspadsmit dodas trimdā

Divi senatori – Lēbers un Konradi – no Latvijas aizbrauca jau 1939. gadā, kad Vācijas valdība aicināja Baltijas valstīs dzīvojošos vāciešus repatriēties uz Vāciju.

Vienpadsmit senatori devās trimdā 1944. gadā. No trimdiniekiem diviem izdevās nokļūt Zviedrijā, seši nomira Vācijā un pieci ceļoja tālāk uz ASV.

Dažādi veidojās trimdinieku dzīve, bet sākuma laikā tā visiem bija ļoti smaga. Zaudēto dzimteni viņi glabāja prātos un sirdīs, aktīvi iesaistoties trimdas latviešu sabiedriskajā dzīvē.

Noslēgtībā un trūkumā savas gaitas svešumā vadīja bijušais Senāta priekšsēdētājs Aleksandrs Gubens. Sieva viņam uzcēla skaistu kapa pieminekli ar uzrakstu latviešu valodā. Taču pēc gadiem Pasavas kapi bija nolīdzināti bez pēdām.

Senatoram Mintautam Čakstem atgriezies Latvijā bija lemts tikai 28 gadus pēc nāves – 1990. gadā meita Aija pārveda no Zviedrijas sava tēva un vecmāmiņas – Valsts prezidenta Jāņa Čakstes dzīvesbiedres Justīnes Čakstes – pelnu urnas un pārāpbedīja tās Rīgā, Meža kapos.

Latvijā paliek tikai trīs

Par diviem senatoriem – Valteru un Nagujevski – varbūt var teikt: viņiem paveicās. Viņus 1941. gadā neizsūtīja un viņi mira Latvijā vācu okupācijas laikā, nepiedzīvojuši padomju represiju otro vilni un arī neaizplūstot trimdinieku straumē pretī nezināmajam. Kad 1944. gadā vientulībā mira Latvijas Senāta pirmais senators un pirmais Senāta priekšsēdētājs Kristaps Valters, viņam bija 83 gadi.

Padomju armijai no jauna ienākot Latvijā 1945. gadā, tikai viens senators – Ankravs – bija palicis uz vietas. Viņu apcietināja 1952. gadā.

„Kad drūmajā 1939. gada novembra dienā kuģis ar vācbaltiešu izceļotājiem atstāja Rīgas ostu un dzimtās pilsētas siluets pazuda horizontā, tēvam bija asaras acīs. Mēs ar māti stāvējām viņam blakus. Atskatoties pēc 60 gadiem uz šo liktenīgo pagriezieni mūsu dzīvē, mēs droši zinām, ka vecāki ar savu lēmumu izceļot ģimenei glāba dzīvību. Uz to norāda represēto tēva kolēģu likteņi.”

No Dītriha A. Lēbera atmiņām par tēvu bibliogrāfijā „Latvijas Senāta senators Augusts Lēbers”, 2002

Cīņa par Latvijas valsts neatkarības saglabāšanu

Kaut arī bez amata un amata tērpa, bijušie senatori saglabāja ticību un uzticību valstij, kurai bija strādājuši. Lūk, dažas liecības par latviešu tautas nacionālo aprindu vienotību un izmisīgo cīņu par Latvijas valsts neatkarības saglabāšanu. Šajā cīņā bija arī Latvijas Senāta senatori.

“Zilā liste” 1940. gada jūlijā

Pēc Latvijas okupācijas jaunizveidotā Kirhenšteina valdība, pārkāpjot Latvijas Republikas Satversmi, izsludināja jaunas Saeimas vēlēšanas, kurām bija jānotiek 1940. gada 14.–15. jūlijā. Formāli ziņoja, ka vēlēšanas norisināsies saskaņā ar Satversmes 6. pantu un tajās var kandidēt jebkurš pilngadīgs Latvijas pilsonis, ja viņa kandidatūru atbalstījuši vismaz 100 vēlētāji. Sekoja paziņojums par Latvijas Darba tautas bloka kā vienīgā latviešu politiskā grupējuma nodibināšanu, un okupācijas vara nepieļāva citu sarakstu līdzdalību.

Taču bijušā izglītības ministra Ata Ķeniņa birojā notika sanāksme, kurā piedalījās daudzi pazīstami latviešu sabiedriski politiskie darbinieki, viņu vidū arī bijušie senatori Voldemārs ŽAMUELS un Mintauts ČAKSTE. Tika nolemts piedalīties vēlēšanās ar vienu kopēju sarakstu, neraugoties uz iespējamo pretdarbību un represijām.

Komisija V. Zāmuela vadībā izstrādāja Demokrātisko latviešu vēlētāju politisko platformu un memorandu, kas pauda nepārprotamu uzticību brīvai, neatkarīgai un demokrātiskai Latvijai. Ņemot vērā reālo politisko situāciju, deklarēja arī sadarbības paplašināšanu ar PSRS. Centrālā vēlēšanu komisija sarakstu nepieņēma, prasot uzrādīt ne tikai 100 vēlētāju, bet arī legalizētas organizācijas atbalstu. Dažu stundu laikā jaunās organizācijas statūti tika izstrādāti un ne bez grūtībām reģistrēti Sabiedrisko lietu ministrijā. Taču sekoja prasība pierādīt, ka vēlēšanu platforma ir darīta pieejama atklātībai. Tā kā visa prese atradās Kirhenšteina valdības kontrolē, tā atteicās Demokrātiskā bloka platformu publicēt. Vēlēšanu uzsaukumus nodrukāja slepenā spiestuvē un ar lielām grūtībām izplatīja pagastu valdēs, pienotavās un kooperācijas veikalos. Tā kā aicinājums bija nodrukāts uz iezilgana papīra, tautā tas ieguva “zilās listes” apzīmējumu.

Neilgi pirms vēlēšanu sarakstu iesniegšanas termiņa beigām Demokrātisko latviešu vēlētāju bloka biroju aplenca ap 70 bruņoti miliči, visus aizturēja un izdarīja kratīšanu. Saistībā ar “zilo listi” okupācijas režīms represēja ap 500 cilvēku.

Latvijas Centrālās Padomes memorands

Latvijas Centrālā padome (LCP) tika izveidota 1943. gadā kā nelegāls politisks centrs ar nolūku vācu okupācijas laikā koordinēt dažādu latviešu pretestības grupu darbību. Mērķis bija cīnīties gan pret bolševikiem, gan pret nacistu okupācijas režīmu, bet galvenais ārpolitiskais mērķis – sadarboties ar rietumvalstīm un informēt pasauli par situāciju Latvijā, par latviešu tautas centieniem atjaunot neatkarīgu valsti.

LCP dibinātāji pamatā bija līdz 1934. gadam Latvijas Saeimā pārstāvēto lielāko partiju pārstāvji. LCP vadītājs bija profesors Kontantīns Čakste, viņu aktīvi atbalstīja brālis, bijušais senators Mintauts ČAKSTE.

1944. gada pavasarī LCP izstrādāja politisku memorandu – deklarāciju par Latvijas Republikas faktiskās suverenitātes atjaunošanas nepieciešamību, kuru parakstīja 190

plaši pazīstami Latvijas sabiedriskie un politiskie darbinieki un inteliģences pārstāvji. Dokuments bija domāts iesniegšanai Rietumvalstu valdībām, taču, lai nodrošinātu iespēju parakstu vākšanai okupācijas apstākļos, tas konspirācijas nolūkos formāli bija adresēts it kā Latviešu leģiona ģenerālinspektoram ģenerālim Rūdolfam Bangerskim. Memoranda oriģināls ar pašrocīgajiem parakstiem tika rūpīgi paslēpts (to atrada tikai 2002. gadā, jaucot kāda nama sienu Vecrīgā), bet kopijas fotofilmiņās slepeni motorlaivā pārvestas pāri jūrai uz Zviedriju. No turienes norakstus izsūtīja Rietumvalstu valdībām, dažādām starptautiskām organizācijām un presei. Lai arī memorands nenokļuva vācu represīvo iestāžu rokās, vairāki parakstītāji tik un tā nonāca koncentrācijas nometnēs, daļai izdevās pārceļot pāri jūrai uz Zviedriju.

Memorandu parakstīja arī Latvijas Senāta senatori Voldemārs ŽAMUELS, Pēteris LEITĀNS, Jānis KALACS, Mintauts ČAKSTE, Pēteris STĒRSTE, Rūdolfs Jānis ALKSNIS, Augusts RUMPĒTERS, Aleksandrs GUBENS.

Senatoru atzinums par 1922. gada Satversmes spēkā esamību okupācijas apstākļos

Latvijas Centrālā padome, kura Latvijas okupācijas laikā turpināja darboties Zviedrijā un Vācijā, 1947. gadā parakstīja aktu par Valsts prezidenta vietas izpildīšanu trimdā. Ņemot vērā, ka pēdējās likumīgi vēlētas Saeimas priekšsēdis Pauls Kalniņš un pirmais priekšsēža biedrs Kārlis Pauļuks 1945. gadā bija miruši, LCP atzina, ka, saskaņā ar Latvijas Satversmi, „Saeimas priekšsēža un Valsts prezidenta funkcijas pārgājušas uz Saeimas priekšsēža otro biedru bīskapu Jāzepu Rancānu”. Valsts prezidenta pienākumu uzņemšanos daļa latviešu trimdas neatzina, tādēļ bīskaps Rancāns vērsās pie trimdā esošajiem Latvijas Senāta senatoriem, lai tie izvērtētu tiesisko stāvokli, „vai 1922. gada Satversme ir spēkā” un „kādi Latvijas Satversmē paredzētie valsts varas orgāni tiesiski un faktiski pastāv vēl tagad.”

Trimdā esošie senatori Jānis BALODIS, Rūdolfs ALKSNIS, Pēteris STĒRSTE, Augusts RUMPĒTERS, Maksis RATERMANIS un Mintauts ČAKSTE 1948. gadā atzina, ka Latvijas valsts tiesiski pastāv un tiek atzīta joprojām. Latvijas valstij tiesiski eksistējot, no starptautisko un valststiesību viedokļa spriežot, spēkā ir arī valsts Satversme, kas ietver sevī Latvijas valsts suverenitātes pamatus. 1934. gadā notikušās iekšpolitiskās pārvērtības, nedz arī nelegālā okupantu vara ar savu rīcību nav iznīcinājušas Latvijas Republikas Satversmi. Tā kā 1931. gadā ievēlētās Saeimas pilnvaras ir spēkā, tad arī Saeimas priekšsēdim vai viņa vietniekam ir spēkā viņa pilnvaras, arī izpildīt Valsts prezidenta amatu līdz laikam, kamēr Saeima ievēlēs jaunu Valsts prezidentu.

Šo trimdas senatoru atzinumu savā 2007. gada spriedumā Latvijas – Krievijas robežlīguma lietā vairākkārt ir citējusi Satversmes tiesa, ņemot vērā, ka tajā skaidri formulēta Latvijas valsts nepārtrauktība.

IV KOPSAVILKUMS:

Latvijas senatori un viņu likteņi

	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	Liktenis tūkst. 1940. g./pēc 1940. g.
1. Jānis Graudiņš (1871)	+	K	K																					Miris 1938. g.
2. Kristaps Valters (1861)	+	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A						Miris 1940. g.
3. Mikēlis Gobriņš (1868)	+	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K						Miris 1931. g.
4. Kārlis Ozoliņš (1866)	+	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C						Miris 1933. g.
5. Augusts Lēbers (1865)	+	CA/CA	CA	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C						Miris Vācijā 1948. g.
6. Voldemārs Zāmuels (1872)	+	V	V	V																				Miris Vācijā 1948. g.
7. Bronislavs Nagļevskis (1874)		K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K						Miris Latvijā 1942. g.
8. Andrejs Simanis (1867)		A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A						Miris 1926. g.
9. Aleksandrs Gubens (1879)		K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K						Miris Vācijā 1952. g.
10. Fridrihs Vesmanis (1875)		CA/CA												A	A	A	A	A						Miris deportācijā 1941. g.
11. Baldvins Disterlo (1869)		A	A																					Miris 1937. g.
12. Jānis Kalacs (1868)		A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A						Miris Vācijā 1947. g.
13. Aleksandrs Pētersons (1867)		V	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C											Miris 1931. g.
14. Kārlis Puriņš (1883)		A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A						Miris Vācijā 1947. g.
15. Frīcis Zilbers (1875)		K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K						Miris deportācijā 1942. g.
16. Fridrihs Konradi (1881)		C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C						Miris Vācijā 1946. g.
17. Jānis Balodis (1890)		K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K						Miris ASV 1975. g.
18. Osvalds Ozoliņš (1888)		C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C						Miris deportācijā 1941. g.
19. Rudolfs Alksnis (1888)		K	A	C	C	C	C	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A						Miris ASV 1961. g.
20. Mintauts Čakste (1893)		C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C						Miris Zviedrijā 1962. g.
21. Vladimirs Bukovskis (1867)		C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C						Miris 1937. g.
22. Jēkabs Grots (1888)		C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C						Miris deportācijā 1942. g.
23. Jānis Skudre (1889)		K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K						Miris deportācijā 1942. g.
24. Kārlis Ducmanis (1881)		A	A/B	B																				Miris deportācijā 1943. g.
25. Pēteris Leitāns (1879)		C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C						Miris Zviedrijā 1949. g.
26. Pēteris Šterste (1893)		C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C						Miris ASV 1976. g.
27. Jānis Ankravs (1892)		V	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K						Miris Latvijā 1963. g.
28. Teodors Bergtāls (1886)		V/A	A	A																				Miris deportācijā 1942. g.
29. Augusts Rumpēters (1899)		C	C	C																				Miris ASV 1978. g.
30. Maksis Raternāns (1893)		C	C																					Miris ASV 1970. g.

Paskaidrojumi

A – Administratīvais departaments
B – Senāta spriedumu birojs

C – Civiltās kasācijas departaments
K – Kriminālās kasācijas departaments
V – Senāta virspriekuris (jeb virspriekurora biedrs)

+ – departamenti nav vēl izveidoti (1918. g.)
– – departamenta priekšsēdētājs